

ВИ ЗАМОВЛЯЛИ ПІСНЮ

НОЧЬ

(ГРУППА «МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ»)
День сменяет ночь. Так длится много лет.
На вопрос простой ты мне найди ответ.
Спорят день и ночь, но мы сумеем им помочь.
Кто из них сильнее — мне нужно это знать.
Как мне дальше быть: упасть или летать?
Миллионы лет сегодня ждут от нас ответ.

ПРИПЕВ:

Наступает ночь, зовёт и манит, чувства новые тая.
Только лишь поверь, что ночь сильнее дня.
Наступает ночь и обещает все исполнить для меня.
Знаю я теперь, что ночь сильнее дня.
День приносит нам заботы и дела.
Днем нас разлучит холодная стена.
День бросает нас на сотни равнодушных глаз.
Ночь нам крылья даёт, чтоб мы могли летать.
Ночь позвонит мне с тобою ближе стать.
Ночь укажет нам пути, что уведут к мечтам.

ПРИПЕВ:

Я НЕ ШУЧУ

ГРУППА «МИРАЖ»

Я хочу тебе сказать,
Я не стану больше лгать:
Нам с тобой не по пути —
Я хочу уйти.

От сомнительных заветов,
От бессмысленных идей,
От забот и глупых слов,
Стен и потолка.

ПРИПЕВ:

Я не шушу, я теперь не шушу.
Я буду делать так, как хочу.
И обещаю, меня не поймают,
Я не желаю верить и ждать.
Я не шушу, я давно не шушу.
Я буду жить только так, как хочу.
Вы понимаете это, друзья?

Мне надоело слово «нельзя»,
Ни обид, ни мелких ссор.
Не прошу я с этих пор.
Нам давно не по пути —
Я должна уйти.
Надоело мне молчать,
Дверь закрыты и не стучать,
Наяву или во сне думать о тебе.

ПРИПЕВ:

КУМИРИ КОЛИШНІ, НОВІ, НОВІТНІ

Співають Едіа П'ЕЧА та її донька Ілона БРОНЕВИЦЬКА. Вважаємо за не-обхідно уточнити, що знаменита ма-ма — зліва. Без цієї примітки можете й не впізнати, хто де — така молода ось уже багато років Е. П'єча.

Інну ЧУРИКОВУ і Миколу БУРЛЯЄВА ви бачили в багатьох фільмах. Цей кадр — із поставленої нашим земля-ком П. Тодоровським стрічки, що ду-

же полюбилася глядачам: «Військово-польовий роман».

Рок-зірка зі світовим іменем Девід БОУІ.

Шанувальникам емігрантських пісень пропонуємо портрет Бориса РУБАШ-КІНА.

Гітарист і автор пісень Віктор ЗІН-ЧУК.

Популярна співачка з Ізраїлю Офра ХАЗА.

Комісар Мор-ського телеві-зійного каналу Міхал Мейєр.

На знімку ви бачите кадру з цієї стрічки.

Клоун Олег ПОПОВ із дивом виходом на арену.

Довкола сміху! Ось го-

лозна фігура передачі — гуморист, пародист і сатирик Олександр ІВАНОВ.

Співає Андрій ДЕРЖАВІН із групи «Сталкер».

Зірці року Тіні ТЕРНЕР — п'ятдесят ро-ків, та хто ж їй дасть стільки! Артист-ка стверджує, що не докладає до під-тримання форми особливих зусиль,

просто підтримує здоровий сон, п'є дуже мало вина й ніколи не курить.

Фото Д. ТКАЧЕНКА і ТАРС.

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий Кіровоград

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ (МДС)

Виходить в 6 грудня 1939 року

№ 41 (4120).

СУБОТА

29

ВЕРЕСНЯ 1990 р.

Ціна 8 коп.

ПРИНАГІДНО УТОЧНЮЄМО, ЩО РЕДАКЦІЯ НЕ ВИСИЛАЄ ФОТО АВТОРІВ І СПІВАКІВ І НЕ ПОВІДОМ-ЛЯЄ ЇХНІ АДРЕСИ.

НАШ ПЕРЕД-ПЛАТНИЙ ІН-ДЕКС — 61103.

Вартість річної перед-плати «МК»-91 — 6 крб.
Передплата вартість одного місяця — 50 коп., квартал — 1,5 крб.

Наступного року наша газета тексти ватиме ПОСТІЙНО. Крім нових пісень і такі полотна з портре-лярно у випуску для учнів ми нинішніх і майбутніх зірок друку-«ВІТРИЛА» під рубрикою «НИЙ АРТИСТ» ви теж знайдете порт-рети ваших кумирів.

На прес-конференції

В середу в залі засідань бюро обкому партії відбулася прес-конференція першого секретаря обкому Є. Мармазова. Приводом для якої стала заява В. Панченка, опублікована 21 вересня в «Вечірній газеті», про його вихід із КПРС.

На прес-конференції Є. Мармазов зробив заяву для засобів масової інформації. В ній, зокрема, відмічається, що «демонізація суспільного життя, почата з ініціативи КПРС, реально становлення багатопартійності дають можливість кожній людині зробити свій вибір».

Останнім часом чимало людей позбуваються свого членства в комуністичній партії. Різні ці люди і різні причини спонукають їх до такого кроку. І далеко не всі, хто покидає партію в важкий, переломний для неї період, «вшановуються» спеціальною заявою першого секретаря обкому партії. В. Панченко відома в області людина. Він — народний депутат УРСР, депутат і член президії обласної Ради народних депутатів, голова обласної організації Спілки письменників УРСР. В. Панченко один із ініціаторів і авторів відомого «листа тринадцяти» до комуністів області, в якому ставилась вимога змінення бюро обкому партії. Його зусиллями створювались такі неформальні громадські структури як клуб «Перевесло» та міський партійний клуб.

В заяві Є. Мармазова підкреслюється, що «В. Панченко надавала можливість висловити свої позиції на XXIII обласній партійній конференції, пленумі обкому партії, на зустрічах з секретарями обкому партії». Але «...конструктивних пропозицій щодо удосконалення стилю, форм і методів діяльності обласної партійної організації він не вносив».

Вихід В. Панченка з КПРС «не є несподіванкою для комуністів області. Видаючи себе за прихильника демократичних перетворень, граючи на соціальній незадоволеності людей, використовуючи пасивність ряду партійних організацій міста, В. Панченко своїми діями багато в чому сприяв створенню обстановки мітингового тиску на партійні та радянські органи».

Багаточисельні виступи В. Панченка на мітингах, в пресі «де, — як відмічається в заяві, — він постійно навішував на партійних працівників різні ярлики», мали мету «задоволення особистих амбіцій та завоювання популярності на модній хвилі антипаратних настроїв».

В заяві Є. Мармазова наголошується, що В. Панченко допускав нетактовність до секретарів обкому партії, «пішов на перекручення даних про якісний склад делегатського корпусу XXVIII з'їзду Компартії України», спотворив суть його виступу на цьому з'їзді, коли видав за прихильника «збереження соціалістичної системи за допомогою танків».

«На закінчення хочу підкреслити, — сказав на прес-конференції Є. Мармазов, — що В. Панченко, залишивши партію у важкий момент, продемонстрував своє кон'юнктурне ставлення до неї».

Вузу — 60

Заснований 1 жовтня 1930 року, Кіровоградський педагогічний інститут (з 1949 року ім. О. С. Пушкіна), що розмістився в стінах колишньої жіночої гімназії, став справжньою кузницею по підготовці кадрів народної освіти. На час відкриття у вузі працювало чотири факультети: агробіологічний, історико-економічний, техніко-математичний та мовно-літературний. На них працювали 26 викладачів. Зараз у інституті вісім факультетів: української мови та літератури, російської мови та літератури, іноземних мов, фізичного виховання, історичний, фізико-математичний, педагогічний та музично-педагогічний.

Навчальний процес забезпечує 30 кафедр, де працюють 365 викладачів, серед яких 6 докторів і професорів, 180 кандидатів наук і доцентів.

За 60 років у стінах вузу підготовлено 28 793 педагогів. Понад 60 випускників продовжили навчання в аспірантурах та науково-дослідних інститутах, захистили кандидатські та докторські дисертації і працюють на кафедрах рідного навчального закладу.

Серед них професор В. С. Язловецький, кандидати наук, доценти Ф. М. Белявін, О. М. Цигульська, Л. І. Дротанно, В. П. Барабаш, В. А. Василенко, І. Г. Ткаченко, Л. В. Куценко, В. Г. Барабаш, С. Г. Мельничук, І. В. Попершнік, М. І. Садовий, Ш. М. Балан, В. М. Мананін, О. М. Вороний та інші.

Становлення інституту проходило в складний час. Велика Вітчизняна війна поклала всіх чесних людей на захист своєї Батьківщини.

У боях з ворогом під час Великої Вітчизняної війни заступник директора інституту Олексій Миколайович Коцюба. У фашистських катівнях загинули секретар партбюро інституту Сергій Михайлович Остапенко, секретар комітету ЛКСМУ Василь Олексійович Диний, помічник директора інституту Михайло Мойсейович Карнаух, Бенціон Янович Гольцман, Павло Феодистович Романовський.

Мужньо боролися в складі підпільно-диверсійної організації імені К. Є. Ворошилова в Кіровограді колишні студенти вузу Петро Іванович Лахман, Олена Захарівна Бур'янова.

Викладач інституту Олександр Назарович Оленюк в роки окупації очолював Новопраський підпільний район партії. Випускник вузу лейтенант Антон Антонович Богун героїчно загинув у перший день війни.

Відновлювати роботу після війни доводилося майже на пустому місці, але це не зупинило викладачів і студентів — вчорашніх воїнів. Їх кількість зростає, з'являються нові кафедри, факультети. В 1978 році поряд із двоповерховим вірним білокам'яним семиповерховим красенем сучасної архітектури. Сьогодні будувється новий корпус, в якому розмістяться гуманітарні факультети вузу.

Славиться Інститут своїми художніми колективами: народною хоровою капелю, народним студентським театром «Резонанс», народним ансамблем танцю «Юність», оркестром народних інструментів, які відомі не тільки в місті, а й далеко за його межами.

Студентські сільськогосподарські загони працюють елітну та восени на ланах області, допомагаючи господарствам у збиранні врожаю, а будівельні — за межами республіки споруджують будинки, залізничні, вносячи посильний вклад у загальнонаціональну справу.

60-річчя вузу — дата не тільки слава, а й відповідальність. І тому наша мета — прихилити максимум зусиль для підготовки високоякісних педагогів.

Сергій МИХИДА,
секретар комітету комсомолу Кіровоградського педінституту.

ХТО БУВ ПЕРШИМ?

Перше професійно-технічне училище в місті Єлисаветграді було відкрито в 1867 році і зва-лося Ремісничо-грамотним. Як свідчать дані Кіровоградського обласного краєзнавчого музею, засновником училища був відомий на Єлисаветградщині діяч товариства по розповсюдженню ремесел і грамотності, офіцер юнкерського училища М. Ф. Федоровський.

Училище проіснувало з 1867 по 1917 рік. Під

час революції і громадянської війни навчання не проводилось. 15 травня 1922 року училище відновило свою діяльність і працювало по 1941 рік.

Третє народження училища почалося одразу ж після звільнення м. Кіровограда від німецько-фашистських загарбників (січень 1944-го). Всі ці роки училище безперервно реорганізовувалося, отримало й різні назви: ФЗУ, ФЗО, РУ № 1, МПТУ № 4, СПТУ № 4.

НА ФОТО: ВПРАВНИХ РОБІТНИКІВ ГОТУЮТЬ У СПТУ № 8 м. КІРОВОГРАДА.

ІНСТИТУТ ...У СТИНАХ ПТУ?

В перших числах жовтня наша система профтехосвіти святкуватиме своє 50-річчя. Напередодні цієї дати пропонуємо вашій увазі коротке інтерв'ю із заступником начальника управління народної освіти Л. М. Капченком.

— Леоніде Миколайовичу, з чим пов'язаний сьогоднішній ювілей, де його витокі?

— 2 жовтня 1940 року Указом Президії Верховної Ради СРСР було створено систему профтехосвіти. А витокі, мабуть, набагато глибше — в тих часах, коли почали навчати молодь робітничих професій.

— Я пам'ятаю, на науково-практичній конференції, яка не так давно відбулася в будинку політосвіти, виступив викладач з Олександрійського СПТУ № 7. Його виступ не був внесений до програми, прозвучав коротко і емоційно, і, мабуть, чи не єдиний викликав оплески. А говорив він про те, що система профтехосвіти має бути незалежною від управління народної освіти.

— Я сказав би так: проблеми, які існують в профтехосвіті ніби розчиняються в загальному потоці проблем освіти. Тим самим ми втрачаємо у якості підготовки робітників. Дуже гостро стоїть для нас питання забезпечення училищ сировиною для виробничого навчання. Зараз створюється навчально-виробниче об'єднання, яке має серйозно зайнятися вирішенням проблем постачання сировиною, організації навчально-виробничого процесу, поліпшення якості підготовки робітників. З 1-го вересня ми перейшли на нові навчальні плани, згідно яких виробниче навчання учнів направлено на те, щоб виробляти і збувати населенню товари широкого вжитку, надавати послуги. Наприклад, віконні рами, двері, рами для утеплення балконів. А в СПТУ-2 взяли на підрид 2 дачні будиночки. Сільські ПТУ мають землю, вирощують зернові, овочі. До речі, 30 вересня буде ярмарок-продаж, де продаватимуться й харчові продукти.

— Не раз доводилося чути, що контингент в ПТУ не найкращий...

— Це проблема кількох поколінь. Років двадцять ми були санітарами суспільства. В ПТУ йшли діти, які не могли і не хотіли вчитися в загаль-

но освітній школі, але більшість учнів ПТУ — це працюючі хлопці й дівчата, які люблять свою професію.

Щоб якось вирішити цю проблему, ми пішли шляхом поетапної атестації. Наприклад, провчився хлопець в СПТУ рік чи півроку. Проводимо атестацію, яка виявляє його рівень знань, бажання і можливості. Якщо немає в людини ні бажання, ні можливостей вчитися далі, їй присвоюється відповідний розряд. Але тут є й перешкоди: в 16 років важко буває працювати, часом батьки не згодні з результатами атестації. Такий спосіб дає нам можливість шляхом відбору найкращих, прийти до вищого профтехучилища. На Україні вже є 24 таких ВПУ. В нашій області це немає, але є бажання стати такими — це Кіровоградське СПТУ-4, яке має дуже добрі традиції підготовки кадрів, Світловодське СПТУ-5 та 17-те Олександрійське.

— Ми йдемо до ринкових стосунків. Як почуватиметься в такий нелегкий час ПТУ?

— Починаючи з цього року, всі ПТУ готують робітників по договорах з підприємствами. Училище несе відповідальність за кількість і якість кадрів. Ми жили в жорстоких планових рамках. Замовляли школі — оце стільки-то ваших випускників повинні вступити в таке-то ПТУ за такою-то спеціальністю. Ясно, що це неправильно. Останнім часом кількість вступників до СПТУ скорочується. Порівняно з 1987 роком їх зменшилось на 2,5 тисячі. Ринкові стосунки на порозі профтехучилищ теж. На сьогодні все залежить від училища. Колектив повинен думати як далі жити.

— Завтра відбудеться свято. Скільки воно коштує?

— Десь близько 10 тисяч карбованців. Може, хтось скаже, що не треба було проводити свято сьогодні, коли ми такі бідні. Ми раділи з цього приводу, були різні думки. Я бачу в проведенні свята й позитивні сторони — воно висвітлює багатьох людей, які довго й старанно працювали, але їх ніхто не помічав. Свято має показати людям нашу систему профтехосвіти, багато хто про неї думає гірше, ніж це є насправді.

Профтехосвіта в цифрах і фактах

На сьогодні ПТУ області підготували 264 799 робітників. З них працівників побутової сільського господарства — 94 296, будівельників — 31 403, машинобудівників — 30 321.

У 1940 році в області було 6 професійно-технічних училищ, у 1990 — 31.

600 тис. учнів ремісничих, залізничних училищ та шкіл ФЗУ під час Великої Вітчизняної війни були направлені на найбільш важливі для оборони підприємства, які виробляли зброю і боеприпаси, на заводи чорної та кольорової металургії, транспорт будівництва.

Кожний третій снаряд, випущений по ворогу, був випалений на Марнітогорському металургійному комбінаті, де на зміну батькам і старшим братам на вахту до маренієвських печей встали 15—16-річні підлітки із ремісничих училищ.

У воєнні роки в навчальних майстернях, в цехах базових підприємств учнями шкіл і училищ було вироблено 6 млн. мін, покладжено 10 тис. паровозів, 88 тис. вагонів, заварено 2 млн. тонн сталі, добуто 10 млн. тонн вугілля та руди.

За 46 років свого існування СПТУ № 2 підготувало для базового підприємства «Кіровоградбуд» 11 тис. молодих будівельників.

У нашій області в 31 професійно-технічному училищі готують кваліфіковані кадри більш ніж по 115 спеціальностях.

В училищних майстернях лише в минулому році виготовлено продукції на 845,2 тис. крб., а на базових підприємствах більше ніж на 1,5 млн. крб.

Навчально-виховний процес в профтехучилищах забезпечують 2000 інженерно-педагогічних працівників. За підсумками атестації 13 викладачів одержали звання «Викладач-методист», 25 — старший викладач, 19 — майстер I категорії, 34 — майстра II категорії, більше 100 працівників нагороджено званням «Відмінник народної освіти».

МЕНИ сподобались слова однієї з учасниць благодійної акції «Наші діти», проведеної з ініціативи молодіжної студії обласного телебачення і обласного відділення Всесоюзного дитячого фонду імені В. І. Леніна, яка сказала, що ніякі гроші не замінять людської доб-

роті і теплоти, любові і піклування. Справді, на заміняти. Але ж акція ця мала не тільки «грошове» значення. Виконанці шкіл-інтернатів області, діти, обділені теплотою сімейного вогнища, відчували в цей день ласку та любов кіровоградців. Їх приймали в родині, показували місто, вручали подарунки. А потім у залі обласної філармонії кращі самодіяльні колективи показали для них великий концерт. Ведуча програми, диктор обласного телеба-

чення Євгенія Шустер, мов чаклунка, володіла залом, створивши у ньому атмосферу щирості і довіри. Немає смислу наголошувати на тому, хто скільки грошей пожертвував на благодійність, бо і 35 тисяч, перерахованих дітям-сиротам федерацією профспілок

діячі культури, піонери — всі вони є єдиним поривом розкрили свої обійми дітям, ображеним долею. Можливо тому і концерт самодіяльних художніх колективів міста на чолі з одним із кращих ансамблів країни «Пролісок» здавався якимось особливим. На закінчен-

600 карбованців тому, хто...

Бюро обкому ЛКСМУ (МДС) і редакція газети «Молодий комунар» оголошують конкурс на кращого організатора передплати на наш тижневик.

Умовами конкурсу передбачене матеріальне заохочення переможців:

Серед комітетів комсомолу (РК, МК, з правами РК):

за перше місце — премія до 800 крб.;

за друге місце — премія до 350 крб.;

за третє місце — премія до 200 крб.;

три заохочувальних премії до 100 крб. кожна.

Серед громадських розповсюджувачів:

за перше місце — премія до 600 крб.;

за друге місце — премія до 200 крб.;

за третє місце — премія до 100 крб.;

три заохочувальних премії до 100 крб. кожна.

Переможці конкурсу будуть визначатись по кількості осіб, які з допомогою комітетів комсомолу чи громадських розповсюджувачів передплатили «Молодий комунар». Для проведення конкурсу в обкомі комсомолу створено оргкомітет. Організацію конкурсу на місцях будуть забезпечувати РК, МК ЛКСМУ (МДС).

миськівкомкому М. С. Чигрин, працівники облвиконкому, профспілок, керівники художніх колективів, режисер концерту заслужений працівник культури України депутат обласної Ради А. Є. Коротков. Це працівники облтелерадіокомітету і обласного відділення Всесоюзного дитячого фонду імені В. І. Леніна. Це, нарешті, сама Євгенія Шустер. Спасибі їй. І нехай не скудіє душа на добро і ласку.

Наш кор.
м. Кіровоград.

НЕХАЙ СЕРЦЯ НЕ ОСКУДІЮТЬ НА ДОБРО

роти і теплоти, любові і піклування. Справді, на заміняти. Але ж акція ця мала не тільки «грошове» значення. Виконанці шкіл-інтернатів області, діти, обділені теплотою сімейного вогнища, відчували в цей день ласку та любов кіровоградців. Їх приймали в родині, показували місто, вручали подарунки. А потім у залі обласної філармонії кращі самодіяльні колективи показали для них великий концерт. Ведуча програми, диктор обласного телеба-

чення Євгенія Шустер, мов чаклунка, володіла залом, створивши у ньому атмосферу щирості і довіри. Немає смислу наголошувати на тому, хто скільки грошей пожертвував на благодійність, бо і 35 тисяч, перерахованих дітям-сиротам федерацією профспілок

діячі культури, піонери — всі вони є єдиним поривом розкрили свої обійми дітям, ображеним долею. Можливо тому і концерт самодіяльних художніх колективів міста на чолі з одним із кращих ансамблів країни «Пролісок» здавався якимось особливим. На закінчен-

миськівкомкому М. С. Чигрин, працівники облвиконкому, профспілок, керівники художніх колективів, режисер концерту заслужений працівник культури України депутат обласної Ради А. Є. Коротков. Це працівники облтелерадіокомітету і обласного відділення Всесоюзного дитячого фонду імені В. І. Леніна. Це, нарешті, сама Євгенія Шустер. Спасибі їй. І нехай не скудіє душа на добро і ласку.

Наш кор.
м. Кіровоград.

Сонце сяяло, листя падало

Природа подарувала до відкриття на хуторі Надія, колишній садби Тобілевичів, свята «Вєресневі самоцвіти» ясний і теплий день. «Небесна канцелярія милостива до української культури», — зауважив із цього приводу в своєму виступі народний депутат України В. Є. Панченко. А голова Кіровоградської обласної Ради народних депутатів В. І. Желіба висловив радість із приводу, що ця культура відроджується і розвивається. Однак його натхненні слова «цей рік особливий», «зростає майстерність», «великі успіхи», «Українські Афіни», — стосовно справ у театральному мистецтві, мабуть, більше відтворювали бажане, ніж дійсне. Сценічні видовища мають дедалі менше глядачів...

Не дуже багато їх зібралося й на церемонії відкриття свята — але на черзі за шашликами та кінг-фудом вистачило. Зате більше, ніж раніше, було прапорів. Червоно-сині на прапорцях вишукані в цілі алеї; такі ж та синьо-жовті стяги тримали в руках і присутні. Коротке слово було надано гостям з Міністерства культури УРСР, обкому Компартії України, кіровоградських театрів, голові місцевого колгоспу «Прогрес», а представникові кіровоградського Руху, який подавав записку з проханням надати мікрофон, заступник начальника обласного управління культури М. О. Галицький відмовив: «Це вам не мітинг!».

Учасники свята поклали квіти до пам'ятника корифеям української драматургії і розійшлися хто слухати і дивитися концерт аматорів на літньому майданчику, хто шурхотіти опалим листям між горіхів, дубів і яблунь, хто гуляти над меланхолійним ставком, а хто продавати «неформальні» значки й газети та слухати гнівне: «Забирайтесь звідси, неробі!».

Свято тривало цілий тиждень, продовжується й досі. На сценах області ідуть вистави за творами класиків М. Кропивницького, М. Старицького, І. Мечуя-Левиченка, М. Куліша, І. Мотляревського, а також спектаклі сучасних авторів у виконанні професійних та самодіяльних артистів. Урочисте закриття XX республіканського свята театрального мистецтва «Вєресневі самоцвіти» відбудеться 29 вересня о 15 годині в кіровоградському театрі імені Кропивницького.

Наш кор.

У МІСЬКОМУ ПАРЛАМЕНТІ

25 вересня розпочала роботу позачергова сесія міської Ради народних депутатів. На її розгляд винесено питання про фонди міста та організацію торгівлі товарами підвищеного попиту, про реорганізацію житлово-комунального господарства міста, про хід розробки плану соціального і економічного розвитку, бюджету міста на 1991 рік з урахуванням переходу господарства міста до ринкової економіки, про

дальше використання приміщення Ленінської Ради народних депутатів і Ленінського райкому Компартії України та ряд інших питань. Робота сесії міської Ради буде висвітлюватися місцевими засобами інформації. «Молодий комунар» розповість про цікаві і важливі з нашої точки зору, моменти парламентських засідань у наступних номерах.

Наш кор.

НЕДІЛЬНА ШКОЛА 5751-ГО

«Щастя людини темної в тому, що вона не здогадується про своє нещастя», — сказав єврейському прислів'ю. Не в образі будь сказано, але, здається, в такій омані прожили в Кіровограді представники правдивого народу більше ніж півстоліття, майже втрапивши рідну мову, культуру, мистецтво.

Слід згадати, що навіть за часів царату тільки в Єлисаветграді в 1913 році налічувалося 16 національних учбових закладів.

Після революції, в 20—30-і роки, в Кіровограді ще функціонувало кілька єврейських шкіл. Та коли «батько народів» зробив остан-

ній крок в бік повного нівелювання національних культур, вони були закриті. А до останнього часу засуджувалася навіть потяг до самостійної національної освіти.

Проте становище в державі, на щастя, змінилось. І кожен народ, нарешті, має реальні можливості відновити і розвивати далі свою національну культуру, освіту. Не відстає в цій справі і єврейське населення нашого обласного центру. За ініціативою міської Асоціації єврейської культури, при її участі та за допомогою міськвико було створено дитячу недільну єврейську школу з трирічним строком на-

вчання. Свято її відкриття, приурочене до Рош-Гашани (єврейського Нового року, 5751-го за стародавнім календарем) відбулося 20 вересня. Для його проведення дирекція музичного училища гостинно розчинила двері актового залу.

Про історію Рош-Гашани, звичай і традиції його святкування розповів голова правління АЕК М. Б. Гогопольський. З привітанням до батьків і вчителів школи та добрими побажаннями учням виступив завідувач міськвиконкому В. П. Дрига. Статут, режими роботи і розклад занять недільної школи пояснив куратор школи від АЕК Р. Р. Любар-

ський. Від релігійної обшини слово тримав С. М. Парнас. Між іншими виступами лунали і вірші та ідиш вірші й пісні дітей молодшої групи, яких підготувала вчителька мови ідиш С. А. Розумова. Потім учні музичного училища дали невеликий концерт єврейської народної музики. Найбільше задоволення від свята одержали, напевно, діти, адже серед чисельних подарунків були солодощі, випечені для них руками З. М. Левіної.

Дитяча недільна школа працює в приміщенні СШ № 6 (вул. Тімірязєва). Початок занять о 9 год. 55 хв.

В. БАШКИРСЬКИЙ.

м. Кіровоград, вул. Полтавська, 71.

НЕДІЛЯ, 30 ВЕРЕСНЯ

10.00 «Дух зоряного крику». Фантастичний мультфільм.
11.30 «Сталевий світанок». Фантастика.
13.30, 17.30 «Брюс Лі, Шаолін і кунг-фу». Бойовик. Японія.
15.30 «Тиша й благодать». Бойовик. США.
19.30 «Поліцейська академія». 6 серія. Комедія. США.

21.30 «Індіана Джонс і останній хрестовий похід». Пригоди.

ПОНЕДІЛОК, 1 ЖОВТНЯ

10.00 «Мультфільми У. Діснея». США.
11.30 «Геркулес у Нью-Йорку». США.
В головній ролі А. Шварценеггер.
13.30, 17.30 «Покровитель». США.
15.30 «Околиця міста». США.
19.30 «Якщо настане завтра». США. 1 серія.
21.30 «Живи і вмири». США. Фільм із серіалу про супергеронта Джеймса Бонда, агента 007.

ВІТРОК, 2 ЖОВТНЯ

10.00 «Мультфільми У. Діснея». США.
11.30 «Легенда». США. Казка.
13.30, 17.30 «Дочка майстра кунг-фу». Китай.
15.30 «Дама з характером». США.
19.30 «Якщо настане завтра». 2 серія.
21.30 «Діаманти залишаються назавжди». (Агент 007).

СЕРЕДА, 3 ЖОВТНЯ

10.00 Мультфільми У. Діснея.
11.30 «Людина — летюча миша». США.
13.30, 17.30 «Американський ніндзя». США. 1 частина.
15.30 «Ріж і біжи». США.
19.30 «Якщо настане завтра». 3 серія.
21.30 «Восьминіжка». США. (Агент 007).

ЧЕТВЕР, 4 ЖОВТНЯ

10.00 Мультфільми У. Діснея.
11.30 «Дикі острови». Пригоди.
13.30, 17.30 «Американський ніндзя». 2 частина.
15.30 «Коли не спасе сховище». США.
19.30 «Смерть понад безчестя». США.
21.30 «Ніколи не зарікайся». США. (Агент 007).

П'ЯТНИЦЯ, 5 ЖОВТНЯ

10.00 Мультфільми У. Діснея.
11.30 «Зоряні війни». США. 1 серія.
13.30, 17.30 «Сила помсти». США. 1 серія.

15.30 «Борці за свободу». США.
19.30 «Ескалібур». США.
21.30 «Погляд на вбивство». США. (Агент 007).

СУБОТА, 6 ЖОВТНЯ

10.00 Мультфільми У. Діснея.
11.30 «Зоряні війни». США. 2 серія.
13.30, 17.30 «Школа злодійства». Італія. 1 серія.
15.30 «Помста ніндзя». Японія.
19.30 «Тамниці особи Борна». США. 1 серія.
21.30 «Третього життя не буде». США. (Агент 007).

НЕДІЛЯ, 7 ЖОВТНЯ

10.00 Мультфільми У. Діснея.
11.30 «Зоряні війни». 3 серія.
13.30, 17.30 «Школа злодійства». 3 серія.
15.30 «Молись про смерть». США. В головній ролі Шо Конґі.
19.30 «Тамниці особи Борна». США. 2 серія.
21.30 «Ліцензія на вбивство». США. (Агент 007).

КОМСОМОЛЬСЬКА

ПЛАНІРКА

КРОК НАЗАД І ДВА ВПЕРЕД

Ці слова ми почули в Гайворонському райкомі комсомолу, де нам перший його секретар Олег Мельник передав матеріали, які ми друкуємо сьогодні. В них — життя молоді Гайворонщини.

УЧИЛИЩЕ ЗАДНІХ НЕ ПАСЕ

Ви бачили Південний Буг? Якщо ні, то приїздіть до нас, у Гайворон. Пройдетеся берегом і, крім тихих хвиль побачите захисні лісосмуги на площі 3,5 гектара. Це — наша робота, учнів СПТУ-35.

Ще маємо ми невеличке господарство, яке має своїх господарів. Таких як Віктор Кубко з 12-ї групи, котрий оце позабирав усі подяки — від дирекції училища, комітету комсомолу. Від нього не відстають Валерій Іваненко (працював помічником комбайнера в колгоспі «Шляхом Леніна») і Андрій Матвієнко, Олександр Головко, котрі самостійно працюють на тракторах у цьому ж господарстві.

Є в нас і оборонно-спортивний оздоровчий табір, у якому цього року побувало 120 юнаків. Ними командували колишні воїни-афганці. Так що гарт хлопці пройшли хороший; було чому повчитися в «афганців» земляків.

Наші учні здійснили цікаві екскурсії по Південному Бугу і по місцях, де діяли партизанські загони в роки Великої Вітчизняної.

Сьогодні, звичайно, не до екскурсій — на полі оно скільки всього народило. Та коли закінчимо допомагати збирати врожай колгоспникам, візьмемося за конкурси. У нас діють фотгурток, гурток «малі руки», де дівчата вчать шити одяг. Деякі свої вироби вони продають, а зібрані гроші перераховують у фонд милосердя.

Та найбільше мови у нас про гурток юних картенгістів. Його учасників знають за межами району. Хлопці, яких ви бачите в знімку (Олександр Гайворонський і Олександр Скалецький) стали переможцями обласних змагань.

Ось які ми, гайворонські «петушники» секретар комітету комсомолу Гайворонського СПТУ-35.

О. ЧАПЛАДА,

секретар комітету комсомолу Гайворонського СПТУ-35.

Паровоз

летить у МЖК

Ідея створення МЖК в Гайвороні народилася у 1986 році, але тоді керівники великих підприємств, які б могли ідею перетворити в реальність, відмовилися від дольової участі у будівництві молодіжного житлового комплексу. Райком комсомолу в ті роки теж не був принциповим.

Та часи міняються. Саме життя вимагає конкретних справ, тим паче, що молодь вірить лише їм, а особливо наша молодь, котра трудиться на заводах «Актані» і на Гайворонському тепловозоремонтному. Треба було з чогось починати, треба було заручитися підтримкою. Пішли до Анатолія Івановича Бабенка, котрий сьогодні і голова районної Ради народних депутатів і перший секретар райкому партії водночас. Розповіли про наміри, похвалилися першими організаційними успіхами.

— Я допомагаю лише тим, хто щось робить сам. Починайте, я підтримку гарантую!

І ми взялися за роботу. Перелітали безліч документів, нормативних актів, їздили в Світловодськ за досвідом. Особливо зарадили, коли наш Гайворонський райагробуд (голова — П. Д. Перекальчук), хоча й завантажений своїми виробничими завданнями, вирішив бути нашим підрядчиком.

Гайворонський тепловозоремонтний завод (дирекція, рада трудового колективу, профспілка і комсомольська організація) допоміг з проектно-кошторисною документацією, виділенням місця під забудову.

Як результат всіх наших клопотань, турбот стала постановою міської Ради народних депутатів № 159 «Про створення МЖК в м. Гайвороні».

За постановою (пункт 4) першу чергу — тобто 16-квартирний будинок — ми повинні спорудити за 1990—91 р. Щоб наші плани здійснилися, не ждемо з моря погоди: включилися в «пошуки» дефіцитних будівельних матеріалів, самі організовуватимемо допоміжні роботи.

Зрештою, це наш початок. Коли справа рухатиметься, на одному будинку ми не зупинимося.

С. ТЮХТІЙ,
інструктор Гайворонського райкому комсомолу.

Відфутболювачі

ГОСПОДАРСТВО В ГАРЯЧУ ПОРУ ЗБИРАННЯ ВРОЖАЮ ЗНЕХТУВАЛО ДОПОМОГОЮ УЧНІВ ГАЙВОРОНСЬКОГО МАШИНОБУДІВНОГО ТЕХНІКУМУ.

Договори, як водиться, укладаються, щоб їх виконували. Так, прийнявши, планували студзагін «Вікторія» і «Прометей» Гайворонського машинобудівного технікуму, які повинні були працювати на Побузькому плодоконсервному заводі Голосанівського району і в колгоспі «Шляхом Леніна» с. Гайворон Гайворонського району.

Заздалегідь підготувавши учнів технікуму для трудових випробувань, комітет комсомолу (чим він займався один), благословив усіх бажаних на третій трудовий. Однак, договор, під яким поставив свій підпис голова правління колгоспу «Шляхом Леніна» Г. М. Метеловський, виявився не...

Та давайте про все детально. За день до від'їзду повідомили, що договір не єдається виконати. До цього — голова правління шунав привід для відмови, вининили проблеми з житлом, хоча в договорі, як говориться, чорним по білому було написано: «надати безплатне житло і допоміжні приміщення».

Питання нам поставили так, що ми самі повинні шукати собі житло. З допомогою райкому комсо-

молу і дякуючи директору школи в селі Гайворон питання з житлом вирішили. Здавалося б, все самі «втрясли». Залишилося одне — домовитися за транспорт для того, щоб завести учнів. Та за день до від'їзду отримали «тверду» відмову.

Учні дисципліновано, як потрібно, збиралися. Ніхто й не думав, що як блискавиця з неба прозвучить відмова.

У таких випадках, коли з вини однієї з сторін, що уклала договір, повинна відшкодуватися збитковість — і моральна, і матеріальна. Однак, правління колгоспу «Шляхом Леніна» про це й не думало. Йому що — раз вже обдурили...

Загін «Вікторія» відправився на консервний завод у Побузьке. Тут на учнів давно чекали — їм надали не лише безплатне житло, а й за харчування платило підприємство. В членів студзагону «Вікторія» про трудовий семестр залишилася приємна згадка.

До речі, сюди залюбки можна приїжджати, адже тут думають по-господарськи, і словами на вітер не пухляють, як із «Прометеем». Наші учні, побачивши, як ставляться до виховання відповідальності, зробили певні висновки.

ЩО МИ ХОЧЕМО!

Часто у комітетах комсомолу, які на сходинах вищі за наш, технікумівський, запитують, що ми хочемо і чим живемо, аби потім «рекомендувати», повчати, напучувати. Тобто, до нас приходять, а потім говорять, що були вони «а людях».

Навіщо ходити? Довіртеся нам. Учні Гайворонського машинобудівного технікуму, любимо дискотеки. То й думасмо самі, якіх нам частіше проводити.

З тематичними вечорами і взагалі — з вечорами відпочинку (розважальними) те саме — подобається всім, хоча не всі з бажанням беруться їх організувати. Та і ця справа рухається. Ще ми створили різні гуртки, але право на існування надається лише тим, у які самі учні приходять, а не з допомогою різних «методів».

Разом з профспілковою організацією комітет комсомолу досклав чимало зусиль при оформленні приміщення для підліткового клубу, а найближчими днями думасмо відкрити для учнів відеозал.

В. ШВЕЦЬ,

секретар комітету комсомолу Гайворонського машинобудівного технікуму.

ПІДТРИМАЙТЕ!

Ща в Гайвороні, посеред греблі, Південний Буг схожий на річку. В нас, в Заваллі, не знаємо як і назвати колись прекрасний наш Буг. Буквально за останній рік-два стало небезпечно купатися, їсти рибу. Дно муляє, зелені з'їдає береги, рибу. Ніхто не дасть гарантії, що ріка, яка живила людей, не буде забирати в них життя.

Таке відчуття є, але, щоб його знешкодити, потрібно діяти. І ми, молодь, діємо! Наприкінці літа був у нас День селища. Тоді прийшли до мене хлопці-музиканти з трьох колективів і запропонували провести благодійний концерт, а зібрані гроші перерахувати в райком комсомолу. Мета — купити земснаряд, повернути ріку річці.

Акція відбувалася в підтримку всевітнього руху «Зелений світ». На музичному марфоні «Від полудня до півночі» звучав фольклорна, диско, поп, рок-музика, а також пісні пам'яті В. Висоцького і Дж. Леннона.

Ініціаторами і учасниками нашого заходу стали Сергій Мельник, Олег Патрик, Григорій Миколаєвський, Василь Скарбов, Володимир Лясковський, Володимир Любомирський, Ігор Квєнтай.

Комітет комсомолу Заваллівського графітно-комбінату не залишився осторонь цієї акції. Ми вийшли на роботу по відновленню старого пляжу на Південному Бугу, в місці екологічно чистішому від того, де знаходився ще один.

Двома заходами, звичайно, справи не закінчиш. Однак ми, комсомольці графітно-комбінату, переконані, що нас підтримає вся область, і що нам вдасться врятувати наш Буг.

В. ХОРОЛЕНКО,
секретар комітету комсомолу Заваллівського графітно-комбінату.

ЧЕТВЕРТА СТОРІНКА • 29 ВЕРЕСНЯ 1990 РОКУ

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

Вельмишановні
добродії —
журналісти
та видавці
«Молодого
комунара»

Вас вітає постійний читач Гандрабура Ана-толій. Як член Ради Української Духовної Республіки, я високо оцінюю важливу роль і вклад нашої газети, яка вже давно переросла свої прямі обов'язки бути трибуною Кіровоградського обкому ЛКСМУ (МДС) і стала справді надійним, прогресивним наставником загалу всієї молоді Кіровоградщини, а також і тих, хто вийшов із молодості, зберігши свою душу молодістю і загартованою до участі в передових лавах суспільного життя, тобто для справжніх Авангардівців.

Тому пропоную на ваш розгляд пропозицію: перейменувати нашу газету на «Молодий авангардівець».

Мені дуже подобається оформлення і малюнки художника Босого Олександра, хочеться побажати йому подальших творчих успіхів і сподіватися, щоб його ілюстрації здобули багатокольорістність.

Закликаю вас зміцнювати громадянський мир та більше друкувати матеріалів, направлених на духовне відродження та етнографіч-

но-історичних розвідок по відкриттю світової громадськості Кіровоградщини, як «кнодаїку» для відтворення нашої прадавньої історії.

Бувайте всі здорові і назвіться молодими авангардівцями!

А. ГАНДРАБУРОВ.

с. Могутне, Кіровоградський район.
ВІД РЕДАКЦІЇ: Дякуючи т. Гандрабурову, уточнимо, що саме зараз розглядається питання про нову назву «Молодіжки». А хто ще хоче висловитися з цього приводу!

ІМПОРТНІ ШАТИ ДЛЯ «БАТЬКІВ МІСТА»

Ще не так давно становище у Комуністичній партії можна було без напівтонів охарактеризувати як кризове. Я, відверто кажучи, гадав, що на її з'їзді буде розкол і партія штучно розділиться на дві самостійні течії — КПРС у нинішньому варіанті і прихильників Демократичної платформи. І хоча багато хто з останніх поклав партійні квитки на стіл, повної катастрофи не сталося.

Важке становище (не погоджуюся з бадьорими аргументами партійно-елітних «мажорів»), у яке потрапила КПРС, призвело до того, що все менше людей, особливо молодих, подають заяви до вступу у її ряди. Може, вони вичікують, коли все само собою вітряється і тоді автоматично приєднують туди, де «тепліше»?

У секторі партійного обліку райкому партії я поцікавився, як складаються справи із вступом до КПРС молоді змінні дізнався, що бажаючих поповнити ряди лєнінської комуністичної, м'яко кажучи, не досить багато. Втім, мені назвали все ж кілька прізвищ. Я вибрав навмання і ось... Молодий комуніст Таїсія Василівна Чернуцька, вихователька дитячого садка № 1 «Ромашка» м. Новоукраїнки. Закінчила Олександрійське педагогічне училище, мріє вступити до педвузу. Поки що не щастить. На щастя, як відомо, може розраховувати не кожний...

— Кожний сам обирає свій шлях... — задумливо каже молода жінка. — Рік тому я вирішила вступити до КПРС. Що спонукало мене зробити надто ризикований, з точки зору сторонніх спостерігачів, крок! Зараз багато говорять про комуністів негативного, вже й до Леніна добрались. Але ж не можна критикувати всіх підряд, у кого є партвипуск, валити їх до однієї купи. А скільки було і є справжніх комуністів! Не їх вина, а скоріше біда, що часто були вони просто зняряддям в руках кар'єристів і проїдисців. У нашому місті також вистачає справжніх комуністів. Наприклад, ветерани педагогічної праці, з якими доводиться зустрічатися на партійних зборах, приваблюють своєю непересічною життєвою позицією, прогресивними поглядами. На жаль, я ще дуже мало знаю цих людей, а підійти до них, поговорити, поділитися наболілими якось ніяково...

Я очолюю комсомольську організацію дитячого садка, нас усього 9 чоловік. А наша партійна

організація малочисельна — я і Надія Михайлівна Теличко, яка також працює вихователем (до речі, вона давала мені рекомендацію), тому ми входимо до партійного осередку райвно.

Як кандидат у члени КПРС я була присутня на кількох партійних зборах. Найбільше запам'яталися ті, на яких обговорювалися недобрі пам'яті лист обкому партії з приводу «маніфесту п'ятнадцяти», у якому висловлювалася рішуча недовіра першому секретареві обкому М. Г. Самілюку та іншим секретарям обласного комітету.

І хоча тогочасна ситуація вимагала підтримки позиції обкому партії і захисту першого, минаючи куштових партійних зборів (разом з ЦРЛ) пішли проти течії і висловили повну недовіру «батькам» області. Втім, більшість районних партійних організацій виявила «свідомість» і пішла обкомівцям назустріч. Але подальші події показали, що більшість не завжди має правильну точку зору — зараз у Кіровограді інший перший...

Перший алогізм: кандидат у члени КПРС під час проходження кандидатського стажу йде проти принципу демократичного централізму: виконувати, не замислюючись...

— Замислюючись, як ніколи багато, я уважно стежила за ходом роботи XXVIII з'їзду КПРС, сесії Верховної Ради УРСР, читала пресу. Які думки виникли! Приймається багато правильних рішень, але не відрегульовано до кінця механізм їх впровадження в життя. Реальне...

Реальне життя... У нас звикли лише «сполняти», а як треба практично втілювати те чи інше важливе рішення, починається гальмування. Втім, є й інша сторона медалі. Не завжди на місцях бажаючих здійснювати «історичні» рішення. Особливо справді позитивні, а не горезвісні, на зразок антиалкогольної «фієсти». Іноді районним керівникам зовсім не вигідно щось кардинально змінювати. Хоч саме районна верхівка і є часом гальмом у виконанні перспективних задумів Горбачова. Але... Як співав Висоцький: «Жираф боліший, ему видней». Кажуть, що районна еліта виконувала чинсь «злу» волю, хтось стояв за їхніми спинами. А може, ніхто й не стояв. Просто у нас, на додаток до всього іншого, народилася така собі районно-партійна мафія, яка (все може бути) нині перебуває на значно вищому щаблі суспільно-ієрархіч-

ної влади, ніж мафія звичайна...

— Звичайна, тривіальна проблема турбує зараз мене більше всього. Це — низька свідомість людей. Наприклад, починаєш збирати комсомольські внески і нерідко чуєш: «А я не буду сплачувати...». На жаль, нині переважає більшість людей живе тільки для себе, по принципу «моя хата скраю», займає суто егоцентристську позицію. І як молодий комуніст, вважаю, що поступове виховання, а точніше, відродження свідомості — одне з головних моїх завдань перед партією. Це буде важко, та, на мою думку, кожний, хто зараз поповнює ряди КПРС, повинен зробити все від нього залежне, щоб допомогти вивести всю партію у цілому і власну партійну організацію зокрема, із кризового стану, в якому та опинилася. На жаль...

На жаль, окремим комуністам-керівникам Новоукраїнки не вистачає партійної, а часом і просто звичайної людської скромності. Місто у нас невелике, всі, як кажуть, усіх знають і приховати від людей нічого не можна. І якщо, приміром, сьогодні на базу надійшли два імпортовані плаття, то наперед відомо, хто завтра буде гордо дефілювати Новоукраїнкою в обнови. В одному пройде жінка районного торговельного «боса», інше надіне дружина секретаря райкому партії. І що головне, навіть коли це і не буде відповідати дійсності, люди все одно казатимуть: «Вони собі візьмуть». Так поступово зникає авторитет комуністів, усієї партії. А працівникам торгівлі, вважаю, взагалі не можна перебувати у КПРС, надто вже високий у них процент дискредитації. Це, якщо хочете, «синдром Ельцина» навпаки. А то вришам із «білих будинків» (як кажуть у народі) потрібно більше партійної скромності, і тоді ми підемо за ними, як кажуть, у вогонь і у воду.

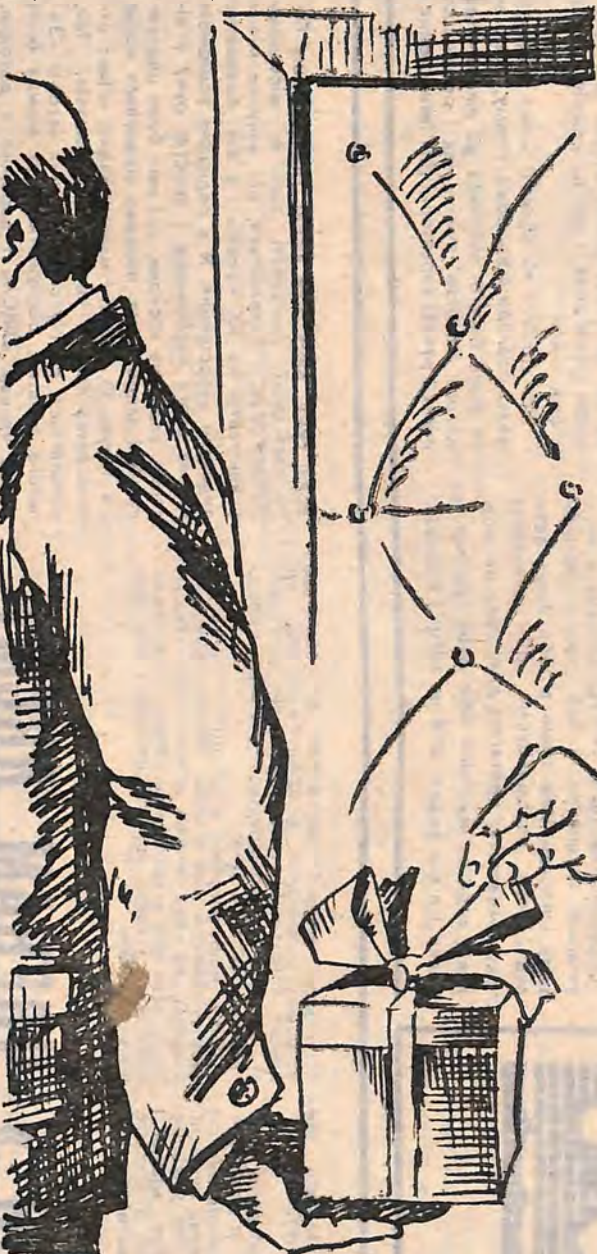
І все ж таки, чому в партії зараз так бракує молоді? Можливо, вона не бажає більше перебувати у одній упряжі із особами, які заляпували звання комуністів? Необхідно розпрощатися із тими, хто бачить у КПРС лише засіб зробити собі кар'єру, здобути доступ до спецрозподільників і персональних пайків. Настав час партії очиститися від тих, хто дискредитує її ряди, незважаючи на вік і посаду. Адже можна «заробити» багаторічний партійний стаж і одночасно підірвати підвалини КПРС своєю «плідною» деструктивною працею. Втім, як показує

практика, у нас часом «очищаються» від тих, хто закликає до подібних «реформ». Тому, можливо, й автора цих рядків одного разу викличуть у райком на партійний килим і запропонують покласти партвипуск на стіл...

Але як інакше робити спроби скорочення дистанції між партією і народом, адже поки що верхній ешелон приймає

плату, поліпшити якість харчування і умови виховання дітей точилися такі запеклі дискусії, лунали палкі промови з приводу болісних питань. До речі, райвно підтримало цього листа.

А взагалі, наприклад, у нашому дитячому садку стало працювати легше. Раніше в кожній групі було по 30 дітей, а зараз приміщення нове, світле

рішення, а нижній — виконує їх! Часом роблячи це наосліп, особливо не замислюючись над змістом наказів. І ніхто не скаже: «Ні!»...

— Ні, я не дуже розуміюся на фінансових та економічних питаннях, але як працівника дошкільної установи, — трохи відходять від «партійної тематики» Таїсія Василівна, — мене, зрозуміло, особливо хвилюють проблеми цієї галузі. Вважаю, що економити на дітях — безвідповідально і навіть злочинно. Адже діти, як відомо — наше майбутнє і поки що воно не дуже приваблює. Тому під час обговорення листа дошкільних працівників Москві з вимогою підвищити заробітну

і просторе. Хоча... Ось немає фізкультурного залу, не на належному рівні забезпечення дітей продуктами харчування. А потім кажуть: діти — обличчя вихователя...

Вихователя? А до чого тут він? Мені, приміром, більше до вподоби інший вислів: «Діти — обличчя «батьків міста». Які, гадаю, продуктами харчування сьят-так забезпечені. Так, діти — наше прийдешнє. Худе й голодне. Мабуть, невдовзі дійде до того, що вони будуть переповідати одне одному «казкові» легенди про диво небачене — цукерки! Які, до речі, безпечно надходять (у коробках) на базу. Рік тому я разом з оперуповноваженим відділу по бороть-

бі з розкраданням соціалістичної власності Юрієм Спусканюком брав участь у рейді по базам і магазинах міста. Так-от, одних лише цукерок ми нарахували у фактурах десь близько двадцяти найменувань! Зрозуміло, що цукерки ці навіть до магазинів не доходили, не те, що до покупців... Куди вони пішли, відомо тільки голові райспоживспілки С. Ф. Апостолову, який і собі, як він висловився відверто, візьме і інших, «потрібних», не обділить. До речі, вигляд Сергія Федоровича на 100 процентів підходить до вислову: «Голова райспоживспілки — обличчя батьків міста». А діти... Наприклад, у місцевому центральному гастрономі є відділ з таким собі куточком для ветеранів, точніше, інвалідів Великої Вітчизняної війни. У цьому куточку іноді є дещо з дефіцитів, не буду перераховувати, яких саме: народ у нас голодний, неправильно зрозуміє. Не маю нічого проти інвалідів, але чому тільки їм, а не їм і дітям? Чи, може, тут прихований непересічний диявольський задум: стануть дітки інвалідами (перебудови?), ось тоді і отримають «небачені» ласощі. Як же, біс його забери, нарешті домогтися якихось реальних змін?...

— Змін домогтися можна тільки за однієї умови — потрібно висувати молодих на керівні посади у різних галузях суспільного життя, адже вся система тримається на старих «досвідчених» кадрах. Ось взяти, наприклад, Академію педагогічних наук, під чим «мудрим» керівництвом ми перебуваємо. Хто там сидить: одні зашкарублі діди, які давно забули, що таке виховання і що воно взагалі таке — діти. Ні, без змін, не обійтися...

Обійтися можна без ганебного тягара минулого, зсунути з місця його нерухомий вантаж. І передусім це стосується керування. У відомій пісні співається: «Молодим везде у нас дорога, старикам везде у нас почет». Давайте ж, нарешті, перейдемо від слів до діла і почнемо робити конкретну справу, втілювати цей «крилатий» вислів у життя. Широку і вільну дорогу — молодим, увагу і шану (але не за автоматичну вислугу років) — старшому поколінню. Нехай рішучіше виходять на пенсію — хоча деяким горе-керівникам, яких перекладають по номінальній горизонталі, потрібно пенсію (у дерев'яних карбованцях) надавати достроково. Досить, покерували...

Юрій ЛУКАШЕВСЬКИЙ.
м. Новоукраїнка.

ХОЧ ВИВІСКА

І «ФІРМОВА»

Спочатку з'ясуємо за словником значення слова «скверик». Виявляється, слово це англійське й означає озеленену ділянку для громадського відпочинку, яка служить водночас прикрасою й оздобою міста або селища. Як впливає з цього, всякий сквер — місце вельми корисне і потрібне і молодим, і літнім.

Якось ми з учителем К. Г. Гравіцьким стояли біля скверу імені Ленінського комсомолу. Гарна вивіска, а от скверик — безгоспний.

Мабуть, тому недовпорядкований і мало приваблює до себе людей... Потім ще не раз довелось говорити про це з іншими людьми. Думка у всіх однакова: ніхто не проти, аби перетворити сквер на справжній осередок культури, привабливий і затишний куточок для відпочинку кіровоградців.

Ну, а потім візьмімо до уваги ще й таке: набережна Інгулу, центр міста, свого роду його візитна картка... Певно, є резон у словах

тих, хто нарікає на міськраду, на міськком та обком комсомолу (бо сквер же «комсомольський»). То, може, ці солідні організації почують завдяки газеті «Голос народу» і займуться сквером всерйоз? До речі, колись ця частина міста була досить мальовнича, милувала око. Чому б не подбати, щоб так було й нині?

м. Кіровоград.

П. САВУТА

Вітрила

Сторінка для старшокласників і учнів СПТУ

«Віктор Цой» — ці написи крейдою і досі є на кіровоградських асфальті, підвіконнях, стінах, парканах. «Віктор Цой, В 28 лет трагически погиб» — металева табличка з таким написом з'явилася минулої неділі на бетонній стіні поблизу кафе «Фонтан» у Кіровограді. Поруч — стенд центру дозволяє «Червоний клін» із газетними розповідями про групу «Кіно» та її передчасно загиблого лідера, внизу квіти. Віктор Цой у нас не виступав, але шанувальників його таланту маємо багато. А для майбутніх поколінь, в яких будуть нові кумири, не зай-

ве було б написати на тій дощечці, коли він жив і хто був. Писати ж є що — поет, композитор, музикант, співак, кіноактор...

Всі грані його талантів сяяли особливим блиском, і це можна було бачити того ж вихідного, що був у Кіровограді днем ушанування пам'яті Цоя, на відеоконцерті у Центральному дитячому театрі. Завжди в чорному, майже завжди без усмішки, мінімум пластичних жестів, сіула міміка і якийсь наче штучний, змонтований з кількох, неповторно нетутешній голос. Слова пісень при-

будь-якому ступені соціальності все одно відсторонено-романтичні. У сучасній музиці подібний текстовий стиль найбільше властивий Макаревичу й Гребенщикову — і вони люблять творчість Віктора Цоя.

Цой у кіно, зокрема, в «Голці» — герой «не весь із себе», а весь у собі. Лицар, рятівник, людина, на яку можна покластися. «Голка» йшла того дня в кінотеатрі «Мир», і ця демонстрація заслуговує окремої розповіді, яку пропонуємо нижче.

похмурий образ талановитого героя у трагічній «Голці». У приміщенні каси бачу задоволені обличчя молодих шанувальників Цоя (моя уважність не дозволила одночасно помітити

ЯКЩО ЗНАЙДЕТЕ «БЛОНДОРАН»

За літо я поправилася. Хочу носити коротку спідницю, але не можу, бо дуже повні ноги в стегнах. Яка гімнастика потрібна! І ще: у мене ростуть вуса. Освітлення гідроперитом не допомагає. Що робити!

Інна, 16 років

Радикальний засіб скинути зайвину з ніг — загальне схуднення, а для цього потрібні дієта і вправи. Але якщо в тебе, Інно, повні лише ноги, рекомендуємо, крім заочної, таку гімнастику: протягом дня, коли це можливо, ходи на носочках. Або роби так: постав носки і п'яти разом, стій на місці і піднімай-

ся на пальцях та опускайся. Стрибай через скакалку, скільки зможеш.

Коли це не допоможе, спробуй робити самомасаж таким чином: обхопи обома руками в кільце ногу вище коліна і, стискаючи й соизискуючи пальці, поступово піднімай руки аж до кінця стегна. Потім такі самі рухи роби згори вниз, і так на кожній нозі аж до зтоми м'язів.

Ріст волосся на обличчі може свідчити про деякі розлади в здоров'ї, і тому, якщо волосся дуже багато, звернися до лікаря-ендокринолога. Незначні вусики (як і рослинність на ногах і руках) характерні для інтенсивних брью-

неток, тоді це не патологія, але все одно неприємно. Дехто видаляє волосся речовиною, що зветься депіляторій. Він очищає шкіру повністю, але тільки тимчасово, потім волосся росте ще цупкіше. Гідроперит сам по собі теж не дасть потрібного ефекту, його треба змішувати з нашатирним спиртом (водним аміаком) та милом. Але щоб ненароком не «нахімічити» якоїсь гримучої суміші, краще користуйся засобами «Блонд-Вікторія» і «Блондоран-ліквід». Знебарвлення проводить не один раз, а кілька разів інтервалами в день. Після зняття реактиву обов'язково треба змастити шкіру кремом. Бажаємо успіху.

«ПИВО ВІДПУСКАЄТЬСЯ ТІЛЬКИ...» ЧЛЕНАМ ЛКСМУ

Мабуть, не один із прихильників таланту В. Цоя були у той день вдалі міськкому ЛКСМУ (МДС) за чудово організований день пам'яті співака. Але, як кажуть, курчат рахують

восени. Ось я під впливом концертів В. Цоя, наспівуючи рядки з його пісні «...група крови на рукаве, мой порядковый номер на рукаве», їду до кінотеатру «Мир», щоб знов побачити

деякі сумні лиця біля вікна). Пожвавлення було наслідком діяльності того ж міськкому ЛКСМУ (МДС). Виявляється, він закупив місця у кінотеатрі на 300 чоловік і в касі безплатно видавали запрошення. Я з радістю усмішкою сховав свого карбованця і простяг руку у віконце, але рука касирки, яка вже було подавала мені запрошення, нервово зіпнула назад і я почув... О, великі і магічні рядки: «Пиво отпускается только членам профсоюза!». Так, виявляється, як і у славнозвісних авторів «Золотого теляти», обслужитися тут можна було тільки членам ВЛКСМ. І дивно, я доводив, що зовсім не старий, що не вийшов з комсомольського віку — моя борода збивалася з пантелики касирку. Я запропонував уже заради гумору збігати за комсомольським квитком. У відчай запропонував гроші, але касирка була невблаганна. Дивлячись на нескінченний потік

бажаючих втратити на фільм, я не відчував ніякої надії. І тільки тут помітив наешті серед задоволених і сумні обличчя моїх товаришів по нещастю, тобто безпартійної молоді.

У той вечір я все-таки потрапив (до речі, тим же способом, яким користувався і Остап Бендер, коли хотів задовольнити свої цілковиті справедливі бажання) до кінотеатру і вже з сумом і якимось скрипінням у серці подумки з'єднував рядки пісні В. Цоя про номер на рукаві, із крилатими словами Ільфа і Петрова «Пиво — только членам...».

В. ЯВОРСЬКИЙ.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Афіша «Голки» біля кінотеатру «Мир» не містила жодного натяку на те, що глядачі фільму просюватимуться крізь густе сито. Персонажі Ільфа і Петрова, вивчаючи застережні таблички, виявляли куди більшу ввічливість до публіки. То було в 1929 році, а зараз 1990-й. І на цьому прикладі чітко можна простежити еволюцію уваги до публіки.

УСЯ КРАСА СВІТУ

НОВИЙ КОНКУРС ДИТЯЧОГО МАЛЮНКА

Журнал «Советская женщина», Московська генеральна дирекція книжкових вставок і ярмарок та Волгоградський центр науково-технічної творчості молоді «Прогрессор» оголошує черговий Міжнародний конкурс юних художників «Вся краса світу». Тему придумала О. Ін Белл, лауреат попереднього конкурсу. «Давайте оглянемося навколо! — запропонує вона. — Скільки краси у навколишньому світі! І можна побачити в маленькій краплині дощу і в пелюстках квітки, і в маминій усмішці».

У конкурсі можуть взяти участь діти не старші 15 років. На звороті малюнка чітко напишіть назву роботи, своє прізвище, ім'я, вік, домашню адресу.

Малюнки надсилайте на адресу редакції «Молодий комуніст».

Ваші малюнки редакція надішле на адресу журналу «Советская женщина». Підсумки конкурсу будуть підбиті у вересні наступного року. Переможців чекатиме премія. Перша — поїздка до Москви разом з татом чи матір'ю. Юні художники, чий роботи жорі відзначить у числі кращих, одержать пам'ятні дипломи, книги, сувеніри.

Сьогодні філолог такий

ЮВІЛЕЙ

1 жовтня Кіровоградський педінститут імені О. С. Пушкіна відзначає своє 60-річчя. Вуз виростив не один десяток тисяч учителів. Кандидат педнаук, доцент кафедри педагогіки вузу В. Н. ЛІКОВ зустрівся з одним із них, випускником інституту В. Р. ПОПКОМ, відмінником народної освіти УРСР, нагородженим грамотою Міністерства освіти УРСР, вчителем української мови та літератури Нечаївської СШ імені Ю. І. Яновського (Компаніївський район). Їм слово.

В. Л.: Ви закінчили наш вуз 1979 року. Як склалися ваше вчительське життя?

В. П.: Працював спочатку в Олександрійській неповній середній школі Добровеличківського району вчителем української словесності, потім — директором. Перші уроки незабутні. Класне керівництво в 4—8 класах. Нас добре готував до цього в інституті доцент В. Л. Омеляненко — велика дяка йому! В районі діяла школа молодого вчителя — була добра допомога нашому становленню.

В. Л.: Дехто вважає, що професія вчителя неprestижна. Що ви можете сказати на це студентам педвузу?

В. П.: Хтось із великих говорив, що приїде час, і професія лікар,

вчитель та інженер будуть найголовнішими в суспільстві. А я і моя дружина, до речі, теж філолог, теж випускниця Кіровоградського педвузу Ольга Трохимівна Забурання (працює завучем школи) просто любимо школу, дітей, свій предмет.

В. Л.: Який напрям виховної роботи з учнями вважаєте найдоцільнішим?

В. П.: Вивчення народознавства. Наша Нечаївська СШ (до речі, я в 1975 році її закінчував) багата традиціями. Я залучаю своїх десятикласників до вивчення рідної мови, культури, народних традицій. Компаніївський район має тісні творчі зв'язки з учителями Івано-Франківщини (М. Долина). Вже відбувся обмін делегаціями. Що нам сподобалося: там не тільки в школах проводяться уроки народознавства, а й у дитячих садках. Пісня, танець, національний одяг, народні вироби, виступи дідуся та бабусь, викладачів вузів, — все це впливає на формування національної свідомості дітей. Без цього немислимий патріотизм.

В. Л.: Наскільки я знаю, ваша школа з поглибленим вивченням трудового навчання. Як ви залучаєте дітей до праці?

В. П.: Орієнтуємо на сільськогосподарські професії. Працюючи в полі, на фермі, в бригаді, учні усвідомлюють свою користь колективу. Зустрічі з простими трударями, вечори трудової слави, допомога одиноким, престарілим — все це є надійною школою виховання.

В. Л.: Кажуть, у застінний період обміліла ріка духовності народу, всі наші недоліки — через це. Ваша думка!

В. П.: Ми є свідками відродження цієї духовності. Повернення рідної мови, милосердя, віри — то є духовне. Проводили в школі свято рідної мови, Шевченківські дні, залучаємо дітей до гурткової роботи. На мою думку, якщо культ книги запанує в кожній оселі, в кожній школі — це буде свято духовності. Хому принагідно передати тепле слово подяки викладачам інституту С. П. Пономаренку, В. К. Чернецькому, М. К. Смоленку, І. В. Долганову, Р. З. Дидикіній за мудрість, науку, людяність. Ми їх пронесемо через все своє вчительське життя.

Редакція від себе вітає нинішніх і колишніх студентів, викладачів, працівників Кіровоградського педінституту з ювілеєм!

УЛЮБЛЕНИЙ АРТИСТ

Редакція одержує багато листів з проханням надрукувати фото популярного співака, музиканта, сатирика... Ми робили це не епізодично, тепер же плануємо випустити знімки наших улюблених артистів у кожному випуску «Вітрила». Пропонуємо і вам, дорогі друзі, надіслати фотографії, які ви, можливо, зробили під час виступів і концертів. Коли фото відповідатиме технічним вимогам (чітко, контрастно, не дрібно, чорно-біле), коли вкажете, хто зображений і свою адресу, ми відшлемо вашу роботу і надішлемо вам гонорар. Відкриваємо вудринку «Улюблений артист» не портретом навіть, а знімком зображень Олександра МАЛИНІНА, лідера серед тих, чий образ, судячи з нашої пошти, ви хотіли бачити відтвореним на сторінках газети.

Фото прислав нам із Москви журнал «Дружба».

ВІРШ У АЛЬБОМ

Колись у своїх салонах знатні дами тримали альбоми, і коли серед гостей траплявся поет, він лишав там вірша для хазяйки. Здебільшого це були ліричні, інтимні поезії. Бабуся, а, може, й мама і тата нинішніх юних читачів теж мали поетичні альбоми — загальні зошити, куди записували пісні та вірші, які їм сподобалися. І знову це найчастіше були рядки про кохання.

Ми подумали, що у вас, друзі, теж можуть бути такі складені вами збірки віршів, і якщо захочете їх поповнити — ми до ваших послуг. Друкуватимемо поезії українських, російських, зарубіжних, класиків і сучасників, далеких і місцевих. Отже, перший вірш у ваш альбом.

Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ

Вас так ніхто не любить. Я один. Я вас люблю, ж проклятий. До смерті. Земля на небі, вечір, щастя, дим, Роки і рік, сніги, водою стерті,

Вони мені одне лиш: ви і ви... Димлять століття, води і народи. Моя ви пам'ять степу-ковили, Зорі червоний голос і свободи.

Дивіться, гляньте: мій — то голос ваш! Як світиться він тепло на світанні... Я вас люблю, як сіль овою Сиваш, Як ліс у грудні свій листок останній.

ФАХІЗ ПОШТОВОГО КОНВЕРТА

Чи знаєте ви, скільки у світі існує професій? Кілька тисяч! Кожного року з'являються нові. Нелегко зорієнтуватися у такому океані. Для того, щоб допомогти молоді свідомо вибрати професію, створю-

ються профконсультаційні пункти. Вік тих, хто звертається до них — від 12 до 30 років. Працюють там психологи, соціологи.

Сьогодні таких консультаційних пунктів небагато — близько двадцяти, знаходяться

вони у великих містах, промислових центрах. Зараз же стало можливим одержати консультацію по пошті. Пишіть на таку адресу: 117463, г. Москва, абонементний ящик № 17. Заочна профконсультація допомо-

же тим, хто не знає, яку професію обрати або хоче перевірити правильність свого вибору.

м. Москва.

Г. ХОБТЕВ.

З НЕВІДОМИХ ПРИЧИН?..

Ну що б, здавалося, слова...
Слова та голос — більш нічого.
А серце б'ється — ожива,
Як їх почує!..

Тарас ШЕВЧЕНКО.

За часів В. О. Сухомлинського в учительській Павлиської середньої школи Онуфріївського району був невеличкий стенд, присвячений мові. Стенд увінчувався словами: «Говори правильно: кожне слово має свій зміст, невміння вибирати потрібне слово — те саме, що замість гостро заструганого олівця на уроці малювання користуватися цвяхом».

Увага до мови не була випадковістю. В. О. Сухомлинський був не тільки директором школи, а й учителем української мови та літератури. Слову, культурі мови він надавав виняткового значення, тим більше, що шкільна й позашкільна мовна стихія давала йому підстави для зростаючого занепокоєння і як учителя-словесника, і як громадянина.

У листі до Олеса Гончара 13 жовтня 1968 року Сухомлинський цитує зразок «епістолярної спадщини» одного вчителя-заочника: «Пришліть заказним письмом справку про місячний оклад, бо мене збираються отримувати за справкой». Василь Олександрович так коментує це «письмо»: «Страшно стає, коли подумаєш: чому ж може навчити такий «педагог», що він може утвердити в юній душі: хаотичне, безладне, примітивне мислення — і таку ж мову...».

А вчили ж! Усі двадцять років (а може й більше?). Учили бути слухняними, дисциплінованими, ручними; учили з усіх сил пнутися до високих оцінок... Гай-гай, чого тільки нас не вчили... Хіба що — думати. Бо й самі не вміли. Чи боялися. І тепер — слухняні, дисципліновані, ручні, зайшовши в глухий кут суспільного розвитку, ми врешті-решт схаменулися, скопилися за голови і повторюємо вслід за Василем Шукшиним (як завжди, з великим запізненням): «Що з нами відбувається?..».

А що відбувалося з нашою мовою? З мовою, яка мала б перетворитися на Українську у «заряддя комуністичної освіти трудових мас». (В. Ленін)? Як у розораних, витолочених важкою технікою, сплюндрованих хімією (і безголів'ям) степах, усе менше й менше зустрічаємо різних квітів, так і в нашому житті, надто в містах, усе рідше й рідше чуємо українську мову. Передусім унаслідок масових відмов од її вивчення у школі. Донедавна щороку в середньому дев'ять процентів батьків на Україні, прикриваючись відповідними бюрократичними параграфами, при потуранні органів народної освіти відмовляли своїм дітям у вивченні української мови. Щороку — тисячі дітей. А скільки набралось за двадцять років?.. Цей аморальний по відношенню до українського народу процес подавався деким як благо, як прояв буцімто демократії. Даруйте, але давайте тоді за бажанням звільняти від математики, від історії, від іноземної мови. Зася!.. А від української мови — будь ласка, скільки завгодно... А потім ахкаємо, бідкаємося: звідки національний нігілізм, звідки шовіні-

стичні анекдоти, звідки зростаюче напруження в між-національних стосунках. Та звідти ж — з ігнорування реальних проблем національного буття народу і між-національних стосунків!

Коріння цих проблем на Україні сягає ген у тридцять роки, коли почалося згорання програми національного відродження, підміна реальної, копіткої роботи гаслами, коли було покинчено з українізацією, тобто з відновленням у громадянських правах української мови, відновленням народом у революційних битах із церкським самодержавством і шовіністичним обивателем.

Звісно, всі ці проблеми непокоїли і В. О. Сухомлинського. Як справжній Учитель, як інтелігент, він не прагнув будь-що перекласти відповідальність на чужі плечі (на відміну від багатьох сучасних працівників наросвіти). Він вважав, що «Від нас і тільки від нас (та ще дошкільних працівників) у вирішальній мірі залежить те, полюбить чи не полюбить дитина рідну мову, утвердиться чи не утвердиться в її душі одне з найтонших інтелектуальних почуттів — почуття слова, почуття краси, чистоти мови; те почуття, збагнувши яке, людина не може спокійно чути перекрученого, спотвореного слова».

За визнанням В. О. Сухомлинського, слово, мова — «то найтонший різець, здатний доторкнутися до найпо-таємніших куточків людського серця». Звичайно, такий тонкий, делікатний інструмент має бути в руках чуйної совісної людини, не здатної поранити чужої душі ані грубим словом, ані навіть лихим, зневажливим поглядом. Дитина ж бо тягнеться до вчителя, як квітка до сонця, і вчитель, якщо він не дресирувальник і не казарменний наглядач, повинен це розуміти і враховувати у своїй діяльності. Інакше зранена дитяча душа поступово зачерстває, вкрийється непробивним панцирем байдужості і тоді до неї не достукатиметься нічим. Прикро, що цього часто не розуміють не тільки деякі батьки, а й учителі, вдаючись лише до так званих сильнотіючих засобів виховання.

Найбільш сприятливий період для інтенсивного оволодіння мовою, на думку Сухомлинського, — два-три останні дошкільні роки та два-три перші роки шкільного навчання. З класичної дожовтневої літератури ми добре знаємо, що й російські дворяни були такої ж думки: їхні діти змалечку й досить успішно навчалися одразу кільком мовам.

У наших же школах, як відомо, вивчають українську мову (та й то не скрізь), російську й одну з іноземних. Про «знання» іноземної не доводиться й говорити: ми її забуваємо одразу ж за шкільним порогом. Є проблеми і у вивченні російської мови. Але найгірші справи з українською мовою. Зайдіть на перерви в будь-яку так звану українську школу на Кіровоградщині і послушайте, якою «мовою» говорять там учні, а нерідко й учителі!

Одержуючи атестат зрілості, випускники наших шкіл, на превеликий жаль, не мають міцних знань з української мови, звикають розмовляти суржиком і не бачать у цьому нічого поганого, ганебного. Тим часом «суржик», тобто «елементи двох або кількох мов, об'єдна-

ні штучно, без додержання норм літературної мови: нечиста мова» (Словник української мови), не тільки знецінює мову, руйнує її, а й спрощує мислення, примітивізує думку і взагалі негативно відбивається на навчанні.

У минулому столітті М. Старицький у п'єсі «За двома зайцями» висміяв таких «суржикомосців», зокрема Проню Прокопівну і Голохвостого. Але їхні спадкоємці, часом дипломовані, не перевелися й досі. Вони живуть серед нас, плодять собі подібних, калічать і своїх дітей, і нашу мову. Саме такі обивателі, нічого сум'яшеса, войовничо розглагольшують: «З цією перестройкою дійшли до того, що в газетах потребують перекладати дитсадки на український язык. Українські націоналісти! Буржуазні! Правильно їх колись саджали. Мій онук учитиметься на українському языку ще з садика, а тоді прийде вступати в інститут, а вони почують, що він балакає як геп, та й зазавлять на конкурсі. Хватить, що ми балакали по-гепському й далі колхозної ферми не пішли, хай наші діти з дитсадка при-вчаються розговаріватись, як усі!». («Культура і життя», 17 липня 1988 р.). Отака культура, отаке життя чи то пак — навпаки, як запевняють філософи, буття визна-чає свідомість. Мимоволі згадуються Шевченкові слова, які мов прокляття тяжіють над нами: «Люде, люде! За шмат гнилої ковбаси У вас хоч матір попроси, То оддасте».

Уже кілька років як побачив світ прекрасний роман Ч. Айтматова «І понад вік триває день». Сотні тисяч, а може, й мільйони сучасників прочитали його. Але чи впізнали у манкуртові, у нещасному безпам'ятливому рабові, який безтрепетною рукою вбиває власну матір, — чи впізнали себе в ньому ті дев'ять процентів наших землячків, які відмовилися від української мови і відвернули від неї своїх дітей!

Немов передчуваючи появу полчищ майбутніх манкуртів-безбатченків, В. О. Сухомлинський наполегливо, неодноразово підкреслював: «У вивченні рідного слова ми розуміли не тільки його зміст. Пригадуючи темний ліс, чисте поле, битий шлях, ми відчуємо їх емоційне забарвлення, ми нібито входимо в світ наших предків, доторкуємось до того, що було дорогим для них».

В. О. Сухомлинський відзначає, що згодом юнаки й дівчата починають помічати навіть найменші помилки в мові і полюбують спіймати на слові (особливо вчителя). Взагалі вони бачать нас, дорослих, такими, якими ми є насправді, а не такими, якими ми хочемо їм здаватися. І тільки казарменна дисципліна, яка панує в багатьох школах та сім'ях, створює ілюзію нашої вишестості, безгрішності й абсолютної правоти.

У досвіді Сухомлинського-словесника було кілька випробуваних засобів прищеплення любові до слова. Чи не найперший, найорганічніший з них — спілкування з природою. Поле, степ, лісова галявина на короткий час перетворювалися у величезний клас під відкритим небом. І саме тому назавжди западали в дитячі серця такі слова, як темний ліс, битий шлях, вечірня зіронька абощо.

З молодшими школярами Василь Олександрович проводив заняття, які називалися «Двісті квіток рідної мови». Це були «двісті відвідин саду рідного слова, двісті бесід про найзвичайнішу й найбагатшу в світі красу». Ці заняття також відбувалися переважно просто неба.

У своїй роботі В. О. Сухомлинський використовував також «Скарбницю рідної мови» — великий, художньо оформлений альбом, який включав тисячу найбільш виразних, поетичних, емоційно забарвлених слів і словосполучень. Один час була в школі і Кімната українського слова — щось на зразок невеликої читальні для старшокласників, де були дібрані кращі твори класиків і сучасних українських письменників.

Сухомлинський цілком слушно твердив, що в умовах білінгвізму на Україні, спорідненості української і російської мов, добре знання української мови сприяє кращому, глибокому засвоєнню школярами і російської мови: «Якщо вчителю вдалося досягти того, що його вихованці добре знають і люблять українську мову, якщо в душі кожного з них глибоко закладено **чуття рідного слова**, то — в цьому переконує багаторічний досвід — вони знатимуть і шануватимуть також мову великого російського народу...».

Окремі висловлювання чи роздуми про слова розсипані по багатьох працях видатного педагога. Але найбільш послідовно викладені його погляди на мову у статті «Слово рідної мови». У п'ятитомне видання творів В. О. Сухомлинського, яке виходило друком на початку 70-х років, ця стаття не потрапила, хоча вперше була надрукована ще 1968 року в № 12 журналу «Українська мова і література в школі».

Позаторік цей журнал знову передрукував статтю. У коротенькій редакційній передмові говориться, що праця В. О. Сухомлинського «з невідомих причин не ввійшла до п'ятитомного видання його творів». Напевно, редакція з даною випадку лукавила. Причина відсутності цієї статті в п'ятитомнику очевидна. Це — той застійний дух, який так відчутно проявився в духовній атмосфері України саме на початку 70-х років, у час підготовки й випуску зібрання творів Сухомлинського. Без сумніву, якомусь чиновнику прийшла не до епохи наукова праця Сухомлинського, пронизана любов'ю до рідної мови і турботою про її майбутнє. І про неї «забули»...

Тепер, коли гнітюча атмосфера заборон і замовчування відходить у минуле, коли ми почали повертатися лицем до власного народу, коли українська мова проголошена державною (правда, поки що переважно на папері), коли ми маємо Декларацію про державний суверенітет України, — тепер наукова спадщина видатного українського педагога, присвячена мовному питанню, і його багаторічний досвід мають бути сповна використані вчителями, вихователями дитсадків, батьками у нелегкому процесі відродження української мови в сузір'ї братніх мов Радянського Союзу, Європи і цілого світу.

Володимир КОБЗАР.

★ ЗВІДКИ ШОВІНІСТИЧНІ АНЕКДОТИ?
★ ПРОНЯ ПРОКОПІВНА В НАШІЙ ШКОЛІ
★ ДВІСТІ КВІТОК ІЗ РІДНОГО САДУ
★ РЕДАКЦІЯ, МАБУТЬ-ТАКИ, ЗЛУКАВИЛА!

«Я звинувачую систему...»

Суд був звичайний. Без детективних поворотів версії слідчого, коли раптом відкриваються загадкові і страшні обставини справи, без жахливих словесних картин насилля чи абиства, без пікантних подробиць стосунків «героя і героїні», без слів і вибухів емоцій. Звичайний адміністративний суд. Звинувачувалась Деменко Катерина Микитівна по статті 185(3) — образа суду. На попередньому судовому засіданні Катерина Микитівна сказала: «Судова система у нас — гнила, а судді — слуги мафії». І ще, коли суд (у кількості трьох осіб) вже виходив у іншу кімнату для прийняття рішення, всі повинні були встати. Але стала замінка, один чи два члени суду вже вийшли із залу, Б. М. Литвиненко ж затримався, розмовляючи з якоюсь жінкою. На цей час К. М. Деменко вже сіла. Борис Миколайович наказав встати, вона не встала.

Отож, адміністративний суд.

У мене відібрали квартиру, всі речі, роботу, я з 95-річною матір'ю залишилась без засобів до існування. За роки су-

дової тяганини виносились близько 150 рішень по моїх справах, які суперечать один одному. Деякі судді мене били, обзивали. Тому я вважаю, що наша судова система гнила, а судді виконують волю вищепоставлених чиновників, партійних і урядових, — так пояснює свої дії Деменко.

— Я можу чисто по людському вам поспівчувати і зрозуміти, — каже суддя В. Ф. Школяр, — але ваші біди не являються підставою для образи суду. Якби ви висловили претензії до конкретної особи, це інша справа, а ви образили суд.

Свідки К. М. Деменко — троє літніх жінок. Їх звела недоля. Позналися в коридорах судів. По кілька років доводиться їм ходити по судах, добиватися справедливості.

А почалося все в Катерині Микитівні років вісім тому. Будинки, в якому вони знімали квартиру, мав бути знесений. Справа давня, складна, але суть у тому, що прописку їхню (Деменко та її матері) міськвиконком ніби-то продав чи віддав комусь іншому. І закру-

тилась карусель судів. Потім рішенням чергового суду їх виселили з будинку, речі десь поділились — невідомо куди. Потім звільнили з роботи. З'явилась у Катерині Микитівні екзема. Вона стверджує, що це було професійне захворювання, але адміністрація звільнила її на підставі загального захворювання. Знову суд. І знову безрезультатний. На роботі Катерину Микитівну не відновлено.

— Наша судова система — репресивна, — сказала на адміністративному суді Деменко. — Все направлено на те, щоб людину зім'яти, знищити.

К. М. Деменко за роки своєї «одиссеї» чотири рази арештували, кілька разів вона опинялась у психіатричних лікарнях. Одного разу їй встановили такий діагноз: гіпертрофоване почуття справедливості, правдошукаство.

Немало людей ходять з кабінету в кабінет у пошуках правди і далеко не кожному вдається зустріти відповідального працівника, який би допоміг виплутатися із такої ситуації, інструкцій, постанов.

Адміністративний суд виніс рішення, щоб К. М. Деменко заплатила штраф 50 крб.

— Рішення могло бути жорстокіше, — говорить В. Ф. Школяр, — ця жінка напевно не платитиме штраф. Вона заявила, що всі її речі при ній, не працює, чим вона буде платити?

К. М. Деменко свої дії (небажання встати, коли виходив суд) пояснила особистою неприязню до Б. М. Литвиненка і тим, що частина членів суду вже вийшла із залу.

— Литвиненко дуже грамотний спеціаліст, — така думка В. Ф. Школярова.

Чому ж все-таки наша система юстиції, яка має грамотних спеціалістів, велику кількість законів, плодить масу незадоволених, ображених людей. Ясно, що вигідити всім неможливо. Але дуже вже багато таких, для кожного ходіння по інстанціях ледве не щоденне заняття.

Коли ж ми з таким станом речей станемо правозахисною державою?

— Я десь читав, — розповідає суддя Ленінського районного народного суду Ю. С. Медведенко, —

що у царській Російській імперії майже 40 відсотків вироки були виправдальними.

Але після того був відомий час терорів різних відтінків (від білого до чорного, включаючи й червоний). До речі, 5 вересня ми «святкували» річницю сумнозвісної постанови Ради Народних Комісарів РРФСР «Про червоний терор», прийнятої в 1918-му році, в якій зокрема говориться: «...необхідно захистити Радянську республіку від класових ворогів шляхом ізоляції їх в концентраційні табори; розстрілу підлягають всі, хто причетний до білогвардійських організацій, змов, повстань». Постанова ця, напевно, чимось сприятиме зміцненню законності. Потім епоха трійок, коли їх учасникам для того, щоб винести людині смертний вирок, достатньо було лише переглянути документи.

— Всі ми діти свого часу, — роздумує Юрій Сергійович Медведенко, — маємо свої стереотипи. Ще донедавна мало хто міг наслідитися переліку начальників, який хоч на півшабля стоїть вище. Додайте й залежність судів від місцевої влади

плані житла, малої зарплати, побутових умов. Судді саме життя нагадувало про його певне місце в суспільстві, а зухвальці, що наважувались піти далі... Всі ми знаємо як з ними обходилась система.

Розповіли ще Юрій Сергійович та Віктор Федорович про досвід їхніх зарубіжних колег. В Англії, наприклад, законодавчу силу має право прецедента. І діє воно аж кілька століть. Тобто, коли в судовій практиці виникає якась конкретна справа, її обставини і рішення фіксуються і через багато років, суддя має право зіпертися на те рішення, як на Закон. Всі ці дані тримає комп'ютерна пам'ять. У нас же такої практики немає. А жаль.

Коли ж тоді ми прийдемо до правової держави? У працівників юстиції це запитання може викликати хіба що іронічну посмішку. А що ж робити нам, рядовим громадянам? Ставлю знак запитання, а не крапку, бо розмову цю хотілося б продовжити. Чекаємо ваших листів.

С. ОРЕЛ.

СОЛО НА ТРУБИ В ПРИСУТНОСТІ ДОЩУ

Зізнаюсь, я теж піддалась емоціям, запитавши у депутата Ленінської районної Ради народних депутатів, яка ж то, мовляв, користь місту від такої влади, коли міськвиконком приймає одне рішення, а райрада інше.

Та це прелеза. Сама історія почалась значно раніше. Дякуючи місцевій пресі, ситуація з переселенням кіровоградського музичного училища в приміщення Ленінського райвиконкому відома кожному кіровоградцю. Коротко все ж нагадаю деякі подробиці. 29 серпня експертна комісія спеціалістів встановила, що приміщення музичного училища по вулиці Леніна, 10 для занять непридатне. 4 вересня міськвиконком прийняв рішення в десятиденний строк переселити училище в приміщення райвиконкому і райкому партії, яке мало звільнитися у зв'язку з ліквідацією в місті райкомів партії. Десь трохи більше ніж за тиждень по тому Ленінська райрада народних депутатів прийняла рішення рекомендувати передати згадане приміщення стаціонару 3-ої лікарні. Як сказав головний лікар С. О. Бабушкін, ідея «відновити» приміщення виникла після відомого події з переселенням музикантів.

— Та що ж це виходить! — вибухав директор музичного училища Ю. В. Любович. — Міськвиконком прийняв рішення. Сам голова районної виконавчої влади приходить в училище, відбирає кімнати, де можуть розміститися служби райвиконкому, ми вже налаштувалися на переїзд і раптом рішення райради відносно лікарні. Ну що це за політика!

— Даруйте, Юрію Васильовичу, — запитую у директора, — музичне училище переселяють з аварійного приміщення?

— Ну так! Воно непридатне для занять. Вчимо дітей у таких умовах, а потім ще хочемо Антона Рубінштейна з них мати, — гарячує темпераментний директор.

— Юрію Васильовичу, — пробую зупинити його, — настільки мені відомо, житловим законодавством заборонено заселяти аварійні будинки.

Згодом, між іншим, це підтвердить і заступник голови Ленінської райради Ф. І. Жосан.

— Категорично забороняється, хоч я знаю, вам Любович доводить, що в деяких кімнатах служби райвиконкому розмістяться. Але, що нам якось 11—12 кімнат. І взагалі міськвиконком прийняв юридично неграмотне рішення. Як він має право на приміщення, що знаходиться не на його балансі. Ні з ким не порадившись, не попередивши, віддають приміщення, а живих людей хоч на вулицю.

— Але ж там теж живі люди, Федоре Івановичу. Діти, — намагаюсь бути справедливою. — Крім того, наскільки мені відомо, передача приміщення була погоджена з головою облвиконкому М. О. Сухомлином, першим секретарем обкому КПУ Є. В. Мармазовим. Знав про це і В. К. Манухін. Мені взагалі дивує пози-

ція товариша Манухіна. То він приїждить в училище, відбирає кімнати, дозволяє Любовичу переїздити частину інструментів, а коли починається переїзд, перед дітьми зачиняють двері.

— Мені Любович теж говорив, що Манухін дозволив, а голова райвиконкому заперечує. Не знаю. Я можу відповідати лише за свої слова. Коли почався дощ під час переселення, я дозволив поставити у фойє піаніно, не пропадає ж інструменту! Але поставив вимогу, до прийняття відповідних рішень ніяких акцій щодо переселення.

— Але ж у вас на руках було рішення міськвиконкому і не було ще рішення сесії.

— Я вже говорив, воно юридично неграмотне. А взагалі, що там говорити, негарна історія вийшла.

Справді, негарно. Особливо, якщо пригадати скільки пересудів виникла вона у городян. І про траурний марш під вікнами, який дехто сприйняв похороном радянської влади (принаймні так пролунало на засіданні президії міської Ради), і про скандальне поводження дітей з працівниками райвиконкому. Я на місці подій не була і стверджувати категорично, що все це мало місце 11 вересня, не берусь. Можливості визивної поведінки деяких учнів музичного училища я не виключаю. Однак, все, що почалося після інциденту з вселенням, викликає у мене глибоке занепокоєння. Приймаючи рішення стосовно 3-ої лікарні, нехай як рекомендацію, депутати ділять це з меншою юридичною грамотністю ніж міськвиконком. І що це за тенденція ділити те, що тобі не належить! Як стало відомо, на приміщення Ленінського райвиконкому претендують педагогічний інститут, середня школа № 34, яка б розмістила тут молодші класи. Хто там ще?

Але основні претенденти все-таки музичне училище і 3-я міська лікарня. Послухаємо:

«Передавши приміщення стаціонару 3-ї міської лікарні, ми зробимо добре діло для населення всього міста, а не для якоїсь групи людей», — народний депутат Ленінської райради С. О. Бабушкін.

«Ми множимо лікарні і хворих. Подивіться скільки у нас лікарень будувалось. Ми не дбаємо про своє духовне здоров'я», — директор музичного училища Ю. В. Любович.

Точність цитування виступів на спільному засіданні комісії міськради з питань народної освіти і охорони здоров'я я не гарантую, але зміст висловленого Любовичем і Бабушкіним точний. І кожному з них варто заперечити. Мало будемо лікарень, Юрію Васильовичу, а більшість з тих, що маємо, далеко не завжди відповідають сучасним нормам. І ось з цієї точки зору я не переконана, що лікарня, яка розміститься в центрі міста серед гомону і людності, до того ж у приміщенні, збудованому зовсім для інших цілей, принесе велику користь місту. Мабуть, Сергію Олексійовичу, як го-

ловому лікарю видніше, але, на мою думку, у рішенні Ленінської районної Ради народних депутатів головну роль відіграють... амбіції. Міськвиконком, не порадившись з депутатами райради, прийняв своє рішення? А що було робити міськвиконкому? Чекати доки на голови «якоїсь групи людей» обвалиться стеля?

Згодна, рішення міськвиконкому було не до кінця продуманим, хоч і твердить заступник голови міськвиконкому М. С. Чигрин, що це було чи не перше значне рішення виконавчої влади. Дозвольте не погодитись. Підписане В. О. Ткаченком 4 вересня рішення про переселення повинне було виконатися в десятиденний строк. Але як це можна було зробити реально? Мабуть, є підстави у Ф. І. Жосана говорити, що і Любович, і Манухін виявилися під пресою неправильного рішення міськвиконкому. Отже, у всьому винен міськвиконком? Виходить так, якщо президія міської Ради його рішення відмінила. Але давайте не поспішати. Вище вже йшлося про те, що міськвиконком був у скрутному становищі — на вулиці опинилася не просто «якась група людей» — отож то й біда, що музику у нас вважають потрібною тільки якійсь групі! — а діти... Їх не цікавить, хто які рішення приймає і виконує чи не виконує. Чому міськвиконком, прийнявши рішення, не подбав хоча б про чіткий графік переселення і зроблено це було лише на вимогу голови міськради, що й привело до переселення з власної ініціативи, загрозам пікетування тощо. А з іншого боку: підігріті пристрасті медиків і як вінець — рішення сесії Ленінської райради, де верх взяли амбіції.

Я хочу, щоб мене зрозуміли правильно, я не проти 3-ої міської лікарні, хоч і маю великий сумнів щодо доцільності її переселення в приміщення Ленінського райвиконкому. Але, яка користь місту, якщо у депутатів різних рівнів не буде згоди. Байку дідуса Крилова ми завили. А далі що? Люди вже стомилися від постійних балачок, від рішень, які нікому виконувати. Місто стоїть від безгосподарності. Щодня редакція отримує листи, відповідає на розгнівані давні громадян, коли ж буде порядок у місті. Міськвиконком, прийнявши поспішне, не до кінця продумане, а в чомусь і аморальне (відселити людей у аварійне приміщення) рішення, все ж не заслуговує повного осуду. Передаючи приміщення в оренду музичному училищу, що сьогодні виявилось серед неба на землі, він намагався дідатися згоди у вирішенні проблем нашої багатостраждальної культури. Комусь можливо й подобаються концерти під дощем, але, прошу зазначити, дерев'яні духові в таку погоду мовчатимуть.

Валентина ЛЕВОЧКО.

Р. С. Коли стаття готувалась до друку, відбулася чергова сесія міської Ради. Про її рішення стосовно долі приміщення Ленінського райвиконкому ми повідомимо в наступному номері.

ЄЛИСАВЕТГРАД? ЗІНОВ'ЄВСЬК? ЧИ...?!

ПОЛЕМІКА

Прочитав у газеті статтю В. Постолатія про перейменування міста. Добре, що вона під рубрикою «На дозвіллі», — тобто, можна це сприймати як не дуже серйозне чи висловлене між іншим.

Хочеться з цього приводу запитати газетаря і редактора: а як ви самі до цього ставитеся? Невже ви хочете, щоб наше місто знову змінило історично виправдане, дане за численними проханнями трудящих, ім'я мученика й жертви сталінського терору С. М. Кіро-

ва на інше — Зінов'євськ чи святої Єлисавети? Невже у вас немає законної гордості за те, що наше місто носить ім'я вірного сина Комуністичної партії?

Так, у нас є в місті Ленінський і Кіровський райони. Перейменувати їх не треба, так само як не треба знімати пам'ятник полум'яному більшовикові-трибуну в центрі нашого міста. Бо ко- го ж ми поставимо на цей п'єдестал? Може, В. Постолатій і такі, як він, хочуть запропонувати, щоб назвати місто

Кіровоград Махноградом або ще й ім'ям Бандери?

Д. ЧИБИСОВ,
ветеран.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Друкуючи уривок з листа ветерана, який і досі не раз виступав на сторінках «Молодого комуна- ра», мусимо все ж сказати, що нікому з наших читачів і в голову не приходило (про це свідчить решта пошти на цю тему), що місто можна назвати так, як уявляє собі Д. Ф. Чибисов. Звісно, не

пропонував цього й В. Постолатій, кот- рий, до речі, більше схильний до назви Зінов'євськ (Г. О. Зінов'єв — така ж «жертва сталінського терору», як і С. М. Кіров). Тому, розуміючи, що сама тема розмови про перейменування Кірово- града доволі дражлива, просимо наших авторів усе-таки зберігати толерантність і не опускатися до взаємного ярлику- вання, а тим більше доміслив.

Запорожці тут жили

Нині, коли знову побачили світ незаслужено забуті або замовчувані наукові роботи істориків-академіків Дмитра Яворницького та Михайла Грушевського, маємо можливість значно поглибити свої знання про історію рідного краю. Зокрема, про ті часи, коли територія нинішньої Кіровоградщини цілком або частково входила до Вольностей Війська Запорізького.

Кордони земель, на яких жили, вели певне господар- ство, займалися мисливством та скотарством багато за- порожців, протягом століть не раз змінювалися. Не одразу після виникнення Січей вони були зафіксовані в тогочасних документах. Однак кордони ці, безперечно, існували і визначалися потребами запорожців та мож- ливостями, які надавали їм держави (спочатку Річ Посполита і Порта, а згодом і Російська імперія).

Запорожці володіли не лише землями та зимівни- ками, а й містами, де жили в мирний час (як правило, взимку). Коли запорожці перейшли вперше під про- текторат Росії, царською грамотою їм було підтвер- жено, що вони будуть користуватися попередніми пра- вами і привілеями, наданими ще польськими королями і великими литовськими князями (про це говориться в «Літописі Величчя»). За тим же літописом, 1655 року Богдан Хмельницький надав універсал, де сказано, що запорожцям належать землі від Дніпровського і Бузь- ного лиманів «вгору ріки Буг по ріку Синюху, від са- марських же земель через степ до самої ріки Дону». Коли за Бучацьким миром 1672 року польський король Михайло Вишневецький віддав султанові все Поділля й Україну, прикордонною лінією володінь запорозьких ко- заків було визначено річку Синюху (про це пише ро- сійський історик С. Соловйов). Синюха як західний кор- дон запорізьких володінь виступає і за Карлівським миром, укладеним між Австрією, Венецією, Туреччи- ною і Польщею.

Більш-менш детальне визначення кордонів козацьких земель знаходиться в межевому записі 22 жовтня 1705 року між Росією і Туреччиною. За ним територія тепе- рішніх нашої та більшої частини Миколаївської облас- тей майже повністю входила до земель запорожців (про землі на схід від Ігульця ми тут не говоримо; осердя запорозьких земель, звісно, знаходилося там).

За Прутським миром 1711 року Петро I мав відступи- ти Туреччині землі від Азовського моря до міста Кри- прова (поблизу теперішнього Світловодська), річок Висі, Синюхи і Бугу. За тим же миром імператор повинен був «забрати свою руку» від запорожців і «не втруча- тися до них». Тоді запорожці юридично знову стали володарями своїх вольностей, які у них було фактично забрано 1709 року, після Полтавської битви.

1734 року козаки знову перейшли під владу Росії, немало допомігши російським військам у перемозі над Туреччиною. Від цього часу напевно можемо говорити про існування Буго-Гардівської паланки Запорізької Сі- чі. З посиленням царської влади на запорозьких землях чі. З посиленням царської влади на запорозьких землях чі. З посиленням царської влади на запорозьких землях чі.

Очевидно, суперечки й ворожнеча між поселенцями й запорожцями були на руку імперським властям. Врешті-решт, січовики були змушені відступити північ- ні околиці своїх володінь. Ще одним відчутним ударом по запорозьких вольностях було будівництво фортеці по запорозьких вольностях було будівництво фортеці по запорозьких вольностях було будівництво фортеці.

Місто, яке виникло довкола цієї фортеці, стало опор- ним пунктом для колонізації запорозьких вольностей. Все ж переможені козаки таки взяли потім певну участь у становленні міста, про що свідчить і його топоніміка. Зокрема, назва Кушівки походить, очевидно, від назви Кушівського куреня, козаки якого здавна мали на Ігулі свої зимівники. До речі, до цього куреня під ім'ям своєї зимівники. До речі, до цього куреня під ім'ям своєї зимівники. До речі, до цього куреня під ім'ям своєї зимівники.

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

Як вам, хлопці-запорожці? (Зі святкування 500-річчя заснування запорозького козацтва в серпні ц. р. в околицях колишньої Минитинської Січі).

«ДОВГІ ГОНИ В 16 ЛІТ...»

На початку 60-х, коли непростій- на і не завжди весела журналіст- ська доля завела мене із Дніпра на Лену, спало мені на думку за- початкувати серію нарисів про лю- дей, котрі стали жертвами сталі- нізму. У річковому порту Даркилах (Якутськ), чекаючи на теплохід до тайгосового селища Мухтуя, де я пра- цював у районі, випадково зустрів стару політкаторжанку, почув її сумну оповідь. Дізнався, як її зро- били «американською шпигункою». У 1940 році берівський чекіст ві- діравав жінку від сина, що тільки- тільки почав ходити... 1961 року, звільнена й реабілітована, після літніх розшуку Зінаїди Миколаївна знайшла сина у Якутську, але ж... Холодно й байдуже зустрів він матір-«зечку»; а невістка мови- ла, ніби між ними: «Як не було за що, то не посадили б і євросом народу не назвали б...».

Так Зінаїда Миколаївна поверну- лася у своє Подьосове, де доти відбувала заслання. Мала на той час 51 рік, а виглядала на всі 70... Повернувшись після років роботи в Сибіру на Україну, зустрів я тут іншу людину, чия доля виявилася схожою на долю Зінаїди Миколаїв- ни.

Сніпадав навіть рік арешту: 1940. Та й «географія» «віддалених місць» та сама — Хабаровський і Красноярський краї, Копальня Ба- лей і Подьосове, Ургал, Тинда, се- ло Гореве, лісопромислова артілі «Путь Сталіна»...

Ця людина — наш земляк з села Олександрівки Олександрійського району В. Х. Гриценко. Хлібороб, агроном за освітою (закінчив заоч- но Бобринський сільгосптехнікум), він пішов на пенсію, бувши ком- байнером. Але не усунувся від справ рідного колгоспу. Коли нер- во комбайна стало тримати неси- ла, став рахівником, працював спо- чатку на фермі; нині — на збиран- ні буряків. Бухгалтерські знання перейняв у сталінських таборах від «комуністів набору 37-го року»...

Коли 67-річний Володимир Ха- ритонович прийшов уперше на збо- ри Олександрійського відділення товариств «Меморіал», ніхто з йо- го учасників не знав, що чоловік цей був у сталінських таборах раз- ом із їхнім почесним головою П. О. Зимяхніним. Вони були майже сусідами: Павло Олександрович «зекувався» у «Каргопільтабі» (Ар- хангельська область), а Володимир Харитонович — у «Воркутатабі». Все це з'ясувалося, щойно новий почесний член «Меморіалу» прочи- тав на зборах свого вірша «Білі плями»...

До істеричи, до нестями, Голоси аж зриваються в крик, — Пишуть, дзвонять про «білі плями»,

Що являв нам ХХ вік. Стільки крові на них і цвілі! Ще не стерті сліди табу, Я ті плями прокляті «білі», Переніс на своїм горбу... Табори і телячі вагони, Животиння, неволі гніт. «Біла пляма» на довгі гони — Довгі гони в шістнадцять літ. Мені мало зосталося жити. Наостанок бажаю вам: Хай не буде у вашім селі Ні червоних, ні білих плям!

Цей вірш Володимир Харитон- вич написав під впливом тільки що побаченого фільму «Холодне лі- то 53-го» по дорозі з Олександрії до свого села в автобусі 52-го мі- ського маршруту. А потім, коли я прийшов до Гриценка у гості і по- ділився своїм задумом розповісти про його долю в нарисі, то почув:

— Не пиши тільки про мене так, наче я герой або мученик. Таких, як я, було мільйони. Тільки от ви- жило небагато, хіба один зі ста...

І словик попросив мене згадати про тих, з ким чимало пережив: про Колосова, колишнього секре- таря Дагестанського обкому партії, колишнього секретаря Сара- товського обкому Гур'янова; про Кер- ша Абрама Яковича і «бугра» на ім'я Бері з астраханського табору; про в'язня-караїма Джуму Семена Івановича. Оцей табірний «інтерна- ціонал» і врятував його тоді від голодної смерті, від знуцання кар- них злочинців, від бездумного жи- вотиння...

«16 років таборів та політзасла- ня...» — ця думка відбійним мо- лотком колотила у мозку, коли я слухав одісею одного з мільйонів — Гриценка, «остров'янина Гутабу».

...Просте хлоп'я набігав із села, Мов те горбівня, мале...

Взяли з гнізда і... бух! — у море зля, людської нищості і вічної скорботи.

Туди, де винишав один зі ста, А мун пенельних не опише й Данте. Де був один закон і істина проста:

«Здохайте зараз ви, а я, напевне, завтра!».

...Лишився я живий в смертельній танці й герці. Неправедні літа у Лету понеслися.

Тичини вірш занарбувався в серці; Він — і про тих, з ким я страждав колись: «Я єсть народ, якого правди сила

Нинім поборена ще не була...». Ці рядки — теж із віршів В. Х. Гриценка, писаних, як мені здає- ться, кров'ю серця впереміш зі слезою... З невтоленною газетя- рською жагою я переглядав грицен-

ківський родинний архів. Ось фо- тографії з краснорядського заслан- ня. Розумні, щирі обличчя «кому- ністів 37-го»; серед них — дружи- на одного з них, «декабристка», дра- матична актриса, котра покинула Москву, щоб розділити з чолові- ком його безпросвітні дні у тайго- вому селі Гореве, при артілі «Путь Сталіна». В цьому ж архіві — й до- відка про реабілітацію В. Х. Гри- ценка. А про його неіснуючий «зло- чин» кіровоградські Шерлок-Холмс- си 30—40-х писали таким чином:

«...Органами НКВД по Кірово- градській області вскрита і частин- но ліквідована антисоветская, контрреволюционная, национали- стическая группировка, целью ко- той было свержение Советской власти и отторжение Украины от Союза».

Таке інкримінувалося шістнадця- тирічному учневі Олександрійського педагогічного училища Володі Гри- ценку слідчим Максименком у 1940 році після того, як у хаті «злочин- ця» в Ульянові було виявлено «кримінал» — збірник віршів Сергія Есеніна і «Усмішки» репресо- ваного тоді (10 років Колими) Оста- па Вишні.

А ось витяг із довідки про реабі- літацію:

«Определением судебной коллегии по уголовным делам Верховного Суда УССР от 31.10.1964 г. приговор Кіровоградського областного суда от 10.09.1940 г. в отношении Грицен- ко Владимира Харитоновича отме- нен, а дело производством превра- щено за недостаточностью обвине- ния».

Гриценко В. Х. по данному делу реабилитирован.

Заместитель председателя судеб- ной коллегии по уголовным делам Верховного Суда УССР Есененко.

Реабілітували, вирвавши із юно- го життя 16 найкращих років... А скільки ще не реабілітовано «шпи- гунів» і «діверсантів», «бандерів- ців» і «оунівців», «антирадянців» і «дисидентів», «куркулів» і «космо- політів»! Серед не реабілітованих —

Сенчук Марія Северинівна, яка стала дружиною Володимира Ха- ритоновича у краснорядському за- сланні. У 1945-му її, двадцятирічну селянку із Львівщини, бездоказово звинуватили у підтримці загонів УПА й засудили на 5 років таборів у Комі АРСР.

Може, приїде час, коли в архіві родини Гриценків з'явиться реабі- літаційна довідка й на Марію Се- веринівну?!

Нині В. Х. Гриценко — депутат Олександрійської сільради. Його мрія — організувати в селі Олек- сандрії музей жертв голодомору 1932—1933 років. Не для себе, звіс- но, — для людей. Для пам'яті про невинно убитих.

Вілен ОЧАКІВСЬКИЙ,
член «Меморіалу».

М. Олександрія.

ПРИГОДИ

ПОГРАБУВАННЯ БАНКУ

Генрі СЛІДЕР.

Вже більше як шість років, з того часу, як він поступив на службу до центрального банку, Джордж Пікінгз мріяв лише про одне, щоб його банк було пограбовано. Тепер Джордж уже дослужився до касира і його прізвище можна було прочитати на мідній табличці, прибитій до дверей його грошової клітки.

Спочатку Джорджем здавалося, що він досяг межі своїх прагнень, але згодом він почав вважати інакше: ані робота, ані посада не мали ніякого значення. Значення мали тільки гроші — зелененькі, хрустляві папірці.

Але Джордж був достойним хлопцем, а це означало, що красти йому не личило. Достойні хлопці, які одержували освіту в місцевій привілейованій школі, добре знали, що красти — то зле. Ні, Джордж ніколи не зазіхнув би на товсті пачки банкнот, що лежали перед ним. Врешті-решт лишився єдиний вихід: перший центральний банк має бути пограбовано. Джордж постійно мріяв про це, особливо, коли ранком розгортав газету і незмінно натрапляв на повідомлення про пограбування банків у всіх кутках країни. Напади на банки стали національним лихом. Навряд чи знайшовся б такий банк у цілій Америці, який досі не зазнав би пограбування!

Природно, у Джорджа був план. Щоправда, план цей мав один істотний недолік: не вистачало гангстера.

Одного ранку Джордж Пікінгз прокинувся із якимось сумним передчуттям.

Коли він зайшов до банку і попривітав до свого відділення, назустріч йому вийшов містер Бюрроуз, який дружно кивнув йому.

— Доброго ранку, містер Бюрроуз, — відповів йому люб'язно Джордж. — Який чудовий день сьогодні.

— Так, дійсно, містер

Пікінгз, день і справді прекрасний! У мене з самого ранку чудовий настрій!

Такий же настрій, здавалося, був і в усіх інших службовців — жоден з них не мав ані найменшого неспокійного передчуття. Робочий день розпочався, як завжди.

Та рівно о другій годині розчинилися двері і... з явився гангстер!

Щодо того, що це був саме він, ніяких сумнівів не було. По-перше, це було видно за тим способом, за яким він зайшов, по-друге, обличчя його було покрите білою носовою хусткою. У їхньому місті ніхто не носив масок.

Чорний револьвер, якого гангстер витяг із кишені, змусив містера Еккермана — старшого рахівника — добре знати, що красти — по мишачому записати.

— Гей, ти! — крикнув йому гангстер, — падай на підлогу!

Містер Еккерман ліг, як слухняний старий пес. Містер Бюрроуз, який саме виходив із свого кабінету, забачивши бандита, зойкнув і хотів було повернутись назад, але гангстер ввічливо запропонував йому не рухатися з місця.

Потім замаскований бандит підійшов до віконця Джорджа Пікінгза. Джордж з полегшенням зітхнув. В банку були дві незгораючі шафи — його і міс Дайк. На щастя, бандит обрав саме його шафу.

— Ну, — хрипло прогавчав гангстер, — викладай гроші!

— Гаразд, сер, — жваво відповів Джордж. — Якими банкнотами бажаєте?

— Давайте все, що є.

Джордж простягнув руку до сейфу і узяв пачку з верхньої полиці. В ній було близько 6 тисяч доларів. Інша була прихована в нижній. Потім одягшись в шафу, бандит засунув її до кишені і впевнено попрямував до виходу.

І поки всі погляди були спрямовані на фігуру гангстера, що віддалялася, банківський касир спокійно витяг із сейфу іншу пачку банкнот і заховав її до кишені штанів.

Грюкнули двері, бандит пішов. «Заходьте ще!» — подумки побажав йому Джордж. А після цього одразу ж знепритомнів.

Коли він прийшов до тями, то одразу подумав, чи не обшукали його щойно. Він непомітно торкнувся кишені — пачка була там, і посміхнувся, побачивши навколо себе стурбовані обличчя.

— Зі мною все гаразд, — хоробро заявив він. — Все чудово!

— Який жах! Який жах! — безупинно повторювала міс Дайк, другий касир. — Чи Вам траплялося коли-небудь бачити подібне зухвальство? — запитала вона присутніх і одразу ж відповіла. — Ніколи! А де містер Бюрроуз?

— Телефонуйте до поліції, — відповіла головний контролер, містер Белл. — Можливо, Джордж, вам треба було б викликати лікаря?

— О ні, не варто турботи. А от якби я міг перепочити деякий час вдома.

— Звичайно, звичайно, — згодливо загомоніли колеги, що зібралися навколо лежачого на долівці Джорджа. — Вам же це просто необхідно. Після такого жахливого випадку...

— Так, — згодився Джордж, — все це дійсно жаль.

За декілька хвилин він уже крокував вулицями. А, зачинивши за собою двері спальної кімнати, спокійно перерахував гроші. У пачці було сім з половиною тисяч доларів.

Наступного ранку він прокинувся пізно — відчував, що має право як слід виспатися. Потім одягшись вирушив до банку. Перший центральний банк був зайнятий, хоча всі службовці знаходились на своїх місцях. У Джорджа виникло дивне враження, що весь персонал перебуває у чудовому настрої. Міс Дайк, яка сиділа за своїм столом, зустріла його сплученою посмішкою. Містер Белл радо підморгнув Джорджу з-поза свого комп'ютера.

Старенький містер Еккерман мав такий же вигляд, як і завжди. А коли Джорджа викликали до містера Бюрроуза, то він помітив, що у керівника банку настрої також був прекрасний.

— Чи не хотіли б Ви побачити одного Вашого давнього друга, Джордж? — зустрів його містер Бюрроуз.

Тільки тут Джордж помітив чоловіка, що сидів у кріслі. Він одразу ж пізнав у ньому містера Карутерза, який раніше був головою банку, а нещодавно вийшов на пенсію.

Містер Карутерз усміхнено кивнув: — Привіт Джордж! Ну, як, отямився після... — Так, пане. Цілком.

— Радий чути це — замішався Карутерз. Всього лише невеличка пригода, Джордж, чи не так? Щоб довести, як легко можна пограбувати наш банк. А то ми стали занадто самозадовоєними.

— Що? — Містер Карутерз почував підборіддя.

— Джордж, я повіяв дещо брутально з тобою, але мені видавалося, що і наш банк можливо було пограбувати. І хоча я зараз на пенсії, це не означає, що моя голова відмовилась працювати, — адже і я дещо придумав, чи не так?

Світ потьмарився в очах у Джорджа.

— Не розумію, — про-

мимив він, — про що іде мова?

Старий засміявся і витяг з кишені носову хустку, затупив нею рот і прогавчав:

— Давай усе, що є!

Містер Бюрроуз доброзичливо розсміявся; але Джорджем було не до сміху.

— А гроші? — глухо запитав він.

— О, не турбуйтеся, їх повернув до каси, усі 6 тисяч. Зараз закінчується ревізія. Ви, Джордж, справжній герой. Достойний хлопець, чи не так?

— Так, пане, — промигав Джордж.

У цю мить відчинилися двері і до кабінету просунулася блискавка голова старшого контролера Белла.

— Містер Пікінгз, — мовив він похмуро, — можна вас на хвилину?

Переклав з англійської В. ЩЕРБИНА.

КАМАСУТРА

(ПРОДОВЖЕННЯ. ПОЧАТОК У № 29—35).

РОЗДІЛ 2. ОБІЙМИ

Існують чотири види обіймів для вираження взаємної любові: дотикання, проникнення, тертя і притиснення. Перший то такий, коли чоловік під якимось приводом стає збоку чи напроти жінки так, щоб їхні тіла дотикалися.

Обійми через проникнення настають тоді, коли поділі від чужих очей жінка нахилиється, ніби прагнучи щось підняти, і проникає, якщо так можна сказати, своїми грудьми до чоловіка, котрий, у свою чергу, обіймає її. Ці два види обіймів трапляються тоді, коли дві особи не можуть бачитися і розмовляти вільно.

Третій вид обіймів має місце тоді, коли обидві особи, зміцняючи прогулюючись у сутінках, труться тілами.

Якщо за таких умов один із коханців притискає тіло іншого до мурованого чи дерев'яного, — це обійми через притиснення; ці два останні відбуваються за спільною згодою. Під час зустрічі коханці віддаються також частковим обіймам: обличчя з обличчям, груди з грудьми, ягдана з ягданою (частина тіла між пупком і стегнами); а також обіймам усього тіла з найнегадливішими пестощами, при цьому жінка розпускає волосся, яке безладно розсіпається.

Обійми ці мають такі назви: 1° плічч; 2° спинання на дереві; 3° змішування сезаму з рисом; 4° змішування милона з водою. Під час двох перших мунчина стоїть, а два останніх є частиною злягання.

1° Жінка обплутує чоловіка, як плічч дерево, притягує його голову до своєї, щоб поцілувати, тихо стогнувши; тут-тут обіймає його, дивлячись з любов'ю.

2° Жінка ставить одну стопу на стопі чоловіка, другу — на його стегно, руками обіймає його спину, співає й солодко воркує, прагне видертися вище, щоб заробити поцілунок.

3° Дотикання відбувається так, що чоловік і жінка лежать, обіймаються так міцно, що їхні стегна і руки переплітаються і труться одне об одне, як лани.

4° Чоловік і жінка забувають про все у своєму піднесенні, не побоюються ні відчуття болю, ні каліцтва; взаємно проникаючи, є одним єдиним тілом — байду, чи чоловік тримає жінку на колінах, чи збоку від себе, чи напрооти, чи зрештою обіймає її в ліжку.

Поет славив на цю тему такий афоризм:

«Варто навчитися й дотримуватися основ обіймів, позаяк вони служать пробудженню хіті, однак під час злягання треба віддатися таким обіймам, про які не згадує КАМАСУТРА, якщо вони посилюють любов і хіть».

Дотримуються правил Шастри, поки збудження ще слабе, однак, як тільки коло кохання почне крутитися, — немає вже ні Шастри, ні ладу, якого слід було б дотримуватися.

АПЕНДИКС ДО РОЗДІЛУ 2

Обійми через проникнення. Цей фрагмент дозволяє припускати, що в епоху, коли писав Ватсьяна, жінки ходили з оголеними грудьми. На деяких дуже древніх малюнках і скульптурах видно жінок, більше того навіть королеву з нагим бюстом.

РОЗДІЛ 3. ТИСНЕННЯ І МАСУВАННЯ, ПОШКРЯБИНИ І СЛІДИ ВІД НІГТІВ

Сліди від нігтів переважно відтискають під пахвами, на шії, грудях, ягдані, себто посередині тіла, на стегнах. Вони, як і укуси, є спеціальним, часто претензійним свідченням кохання між жагучими коханцями; роблять вони їх собі при першій зустрічі, від'їжджаючи або повертаючись із подорожі, під час злягання, зрештою, коли жінка підлігла.

Пошкрябинами чи відтиснутими нігтями виконують вісім знаків: звук, напівмісяць, коло, рисна, пазур тигра, стопа павича, зячий стрибок, пелюстка блакитного лотосу.

ЗВУК утворюється тоді, коли притискають підборіддя, груди, нижню губу чи ягдану так легко, щоб не залишити будь-якого сліду або пошкрябини, а виключно тому, щоб під час контакту з нігтями наїжачилися волоски, тоді чути звук ширяння. Коханець так чинить із молодого дівчинкою, масуючи її чи легко пошкрябуючи її голову, бавлячись її нашошеністю.

НАПІВМІСЯЦЬ: дуга, що утворюється від ширяння, на шії або грудях.

КОЛО: поєднання двох напівмісяців. Знак цей переважно роблять на пупку, у заглибинах, що утворюються на сідницях, коли дівчина стоїть у пахвині.

РИСНА: короткий слід від нігтя, залишений на будь-якій частині тіла.

ПАЗУР ТИГРА: крива лінія, накреслена на грудях.

СТОПА ПАВИЧА: крива лінія, також накреслена на грудях п'ятьма нігтями; кому там вдається, зветься артистом.

ЗЯЧИЙ СТИБОК: знак п'яти нігтів, відтиснутий навколо коска.

ПЕЛЮСТКА БЛАКИТНОГО ЛОТосу: знаки на грудях чи стегнах, виконані у формі пагонів лотосу.

Існують ще й інші знаки, притому в необмеженій кількості, бо древній поет говорить:

«Мистецтво робити знаки від нігтів нікому не чуже». Ватсьяна додає: «Оскільки в любові важливе урізноманітнювання, то це урізноманітнювання і зміцнює любов. Саме тому нуртязанки, котрі знаються на всьому, що стосується кохання, викликають таку жагу».

Замінивши жінкам сліди від нігтів не залишають. Але

*) Ягдана — частина тіла між пупком і стегнами.

Ім можна залишити спеціальні знаки на закритих частинах тіла, на згадку або задля зміцнення кохання. Сліди від нігтів, навіть давні і майже затерті, нагадують жінці про любов і розпалюють її. Без цього почуття може загаснути.

Молода жінка, на чиїх персах видно такі сліди, викликає враження навіть у іноземця, ледве той помітив її задану. Так і чоловік, котрий носить знаки від нігтів і зубів, має успіх у жінок — навіть тих, хто противиться кохання.

АПЕНДИКС ДО РОЗДІЛУ 3

ОВІДІЙ, «АРС АМАТОРІЯ»: «У ліжку руки коханців не байдкуватимуть: пальці знайдуть собі роботу в таких місцях, куди кохання любить проникати таємно. Робив це у свій час Андромас мужній Гектор, котрий був придатний не лише як воїн. Чинив так і Ахілл із своєю полонянкою, коли, стомлений борнею із ворогом, спочивав у м'якому ліжку, а ти, Бризеїдо, дозволяла йому торкатися тебе руками, заше ошореними фригійською кров'ю. Невже не було тобі мило, славильнице, як руки переможця пестили твоє тіло?»

Якщо віднайдете місце, доторк до яких викликає у жінки пристрасть, хай глупий сором не стримає вас од того, щоби сягнути їх рукою. Помітьте, як очі її блимнуть непевним сяйвом, схожим на відбиті у чистій воді промені сонця. Далі почнуть нарікання, миле мручання, солодкі стогони і слова, властиві любовцям.

Вірте мені, не слід підганяти спазми любовної розкоші, пристрасть варто додати поволі, із запізненням».

РОЗДІЛ 4. УКУСИ

Можна гризти всі частини тіла, які цілують, за винятком нижньої губи, внутрішньої частини уст і очей.

Переваги зубів це: блиск, рівні проміжки, відповідні розміри, гострі закінчення. Зуби з вадами це зуби шорсткі на нігцях, слабкі, великі і хиткі.

Вирізняють чимало видів укусу:

Непомітний укус, після якого протягом короткого часу залишається лише слабе почервоніння.

Укус набухлий: шкіру вхопили зубами і тримали, як в обчепках.

Кралка: невеликий шматочок шкіри схопили лише двома зубами.

Коралі і перли: шкіру стискували одночасно зубами (перли) і устами (коралі).

Низка перел: укус усіма зубами.

Роздerta хмара: переривчаста лінія, що утворюється із злітаючих і спадаючих точок за прикладом сириняченого луку. — через пробили між зубами.

Укус вепра: на персах і руках — дві смуги зубів, зазначені одна над іншою, з почервонілим проміжком.

Три перших укуси роблять на нижній губі, низку перел — на грудях, сонячному сплетінні, шії і в паху, а також на чолі і стегнах.

[Далі буде].

31 по 7 жовтня

понеділок

1 ЖОВТНЯ

▲ УТ

17.00 — Телепресклуб. «Зворотний зв'язок». Від кого залежить безпека руху? В передачі бере участь начальник облдержавтоінспекції О. Барбінов, командир батальйону ДПС А. Головаха, головний травматолог Кіровоградської області В. Кокош, директор СШ № 18 С. Чабанна, заслужений тренер з мотоспорту Л. Чорний. (Кіровоград). 18.00 — На другій сесії Верховної Ради Української РСР. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — На другій сесії Верховної Ради Української РСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На другій сесії Верховної Ради Української РСР.

▲ ЦТ (I програма)

16.50 — Концерт фольклорної групи провінції Шансі (КНР). 17.25 — Дитяча година (з уроком французької мови). 18.30 — Час. Телевізійна служба новин. 19.00 — Рух без небезпек. 19.45 — Актуальне інтерв'ю. 19.55 — На прохання глядачів. Художній телефільм «Велика перерва». 1 серія. 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Колаж. 21.45 — Умберто Джордано. «Андре Шеньє». Прем'єра фільму-опери. 23.50 — «Розмова без героїв». Конфлікт в театрі ім. М. Ермоловой. 0.05 — ТСН. 0.30 — «Хазяйка дитячого будинку». Художній телефільм. 1 серія. 2.10 — «Ці різні, різні, різні обличчя». І. Ільїнський. 3.21 — Це було... було...

▲ ЦТ (II програма)

17.30 — «Заборонене місто». Багатосерійний науково-популярний фільм із циклу «Культура Китаю». 1 серія. «Широко розчинені ворота палацу». 2 серія. «Спорудження палацу імператора Мінської династії». 18.30 — Час (з сурдоперекладом). 19.00 — Телевізійний музичний абонемент. 19.55 — Колаж. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Творче об'єднання «Прес-клуб» представляє... «Родичі». 20.55 — Теніс. Міжнародний турнір «Крафт Джеренал Фудс». Жінки. 21.40 — На сесії Верховної Ради РРФСР. 22.40 — Шоденник сесії Верховної Ради РРФСР. 23.40 — «3 ввечора до полудня». Художній телефільм. 1 серія.

вівторок

2 ЖОВТНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «Добро-

го вам здоров'я». Відкриття професора Ж. П. Гудзенка. 10.00 — Художній фільм «Людина з бульвару Капуцинів». 11.35 — Резерв. 11.40 — Шкільний екран. 11 клас. Українська література. 12.15 — Народні таланти. Хорова чоловіча капела м. Срібне. 16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей. «Веселка». 16.40 — Агропром: проблеми, пошуки. (Кіровоград). 18.00 — На другій сесії Верховної Ради Української РСР. 19.00 — На другій сесії Верховної Ради Української РСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На другій сесії Верховної Ради Української РСР.

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — Мультфільм. 8.45 — «Велика перерва». Художній телефільм. 2 серія. 9.55 — І. Андроніков. Спогади про Великий зал. 11.25 — Дитяча година (з уроком французької мови). 12.25 — Колаж. 12.30 — Час. Телевізійна служба новин. 13.00 — Це було... було... 15.30 — ТСН. 15.45 — «ТелеЕкно». Журнал. 16.15 — «Вишні цвітуть». Документальний телефільм. 17.15 — Виступ учасників циркової студії м. Вороніж. 17.30 — Конгрес дитячих хорів. 18.00 — Політичні діалоги. «Звернення до класики, або Кілька запитань депутатам Верховної Ради РРФСР». 19.10 — Е. Елгар. Інтродукція і алерго для квартету і камерного оркестру. 19.25 — Недипломатичні бесіди. 19.50 — «Велика перерва». Художній телефільм. 2 серія. 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Акцент. Музична програма. 22.10 — Літературно-художня програма «Слово». 0.10 — ТСН. 0.35 — «Хазяйка дитячого будинку». Художній телефільм. 2 серія. 2.05 — Спортивна програма. 2.35 — Естрадний вернісаж.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Пам'ятає, в Пришвіна...». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Світ, що нас оточує. 1 кл. Всі професії потрібні. 8.55 — «М'яч із глибини віків». Науково-популярний фільм. 9.05 — Французька мова. 1 рік навчання. 9.55 — «М'яч із глибини віків». Науково-популярний фільм. 10.05 — Французька мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.35 — Музика. 6 кл. М. Римський-Корсаков. «Садко». 11.05 — Наш сад. 12.05 — «3 ввечора до полудня». Художній телефільм. 1 серія. 13.10 — Ритмічна гімнастика. 13.40 — Сеанс повторного телефільму. «Особисте щастя». 1 і 2 серії. 17.00 — Держтелерадіо Удмуртської АРСР. «Заложники». 17.25 — «Заборонене місто». Багатосерійний науково-популярний фільм із циклу «Культура Китаю». 3 серія. «Зал золотого трону». 4 серія. «Імператор Кансі». 18.30 — Час (з сурдоперекладом). 19.00 — Держтелерадіо Дагестанської АРСР. «Співай, ашу». 19.15 — Хокей. Чемпіонат СРСР. «Динамо» (Москва). 2 і 3 періоди. У перерві — 19.50 — Вечірня казка. 20.45 — Теніс. Міжнародний турнір. «Крафт Джеренал Фудс». Жінки. 21.35 — Колаж. 21.40 — На сесії Верховної Ради СРСР. 22.40 — Шоденник сесії Верховної Ради РРФСР. 23.40 — «3 ввечора до полудня». Художній телефільм. 2 серія.

середа

3 ЖОВТНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Художній фільм «Все перемагає любов». 10.35 — Шкільний екран. 8 клас. Російська література. 11.05 — Телефільми «Найцінніше», «Глас».

11.40 — Шкільний екран. 5 клас. Історія. 12.05 — Село і люди. Обговорюється проект закону про пріоритетний розвиток села. 16.00 — Новини. 16.10 — Говоримо українською. 16.30 — Проблеми «Кераміка». (Кіровоград). 17.00 — Заради істини. Архітектурний пам'ятник «Слав'яногірського монастиря». 17.30 — День за днем. (Кіровоград). 18.00 — На другій сесії Верховної Ради Української РСР. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — На другій сесії Верховної Ради Української РСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На другій сесії Верховної Ради Української РСР. 22.15 — Художній фільм «Наближення до майбутнього». 23.30 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (I програма)

11.25 — Клуб мандрівників. 12.30 — Час. Телевізійна служба новин. 15.30 — ТСН. 15.45 — Фільм — дітям. «Острів скарбів». 1 серія. 16.50 — Музична скарбниця. Л. Бетховен. Концерт для фортепіано, скрипки і віолончелі з оркестром. 17.30 — Дитяча година. 18.30 — Час. Телевізійна служба новин. 19.00 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 1/16 фіналу. «Спартак» (Москва) — «Спартак» (Прага). У перерві — 19.45 — Актуальне інтерв'ю. 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Колаж. 21.45 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 1/16 фіналу. «Динамо» (Київ) — «Кволю Палло-сеура» (Фінляндія). 23.35 — Сходінки. 0.40 — ТСН. 1.05 — «Інспектор Лосев». Телефільм. 1 серія. 2.15 — «Володимир Співаков та «Віртуози Москви». 3.05 — «Пошукуючи велінню». Фільм-вистава.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Заповіт Віри Мухомової». 8.35, 9.35 — Література. 5 кл. 9.05 — Німецька мова. 1 рік. 10.05 — Німецька мова. 2 рік. 10.35, 11.35 — Загальна біологія. 10 кл. Ч. Дарвін. 11.05 — «Бурда моден» пропонує... 12.05 — «3 ввечора до полудня». Художній телефільм. 2 серія. 13.10 — «Хроніка Св. Ріктера». 14.25 — Сеанс повторного телефільму. «Особисте щастя». 3 серія. 17.00 — Телестудії міст РРФСР. (Краснодар). 17.30 — К. М. Вебер. Увертюра до опери «Оберон». 17.40 — «Заборонене місто». Багатосерійний науково-популярний фільм. 5 серія. «Життя імператора Цаньлуна». 6 серія. «Імператорський сад». 18.30 — Час (з сурдоперекладом). 19.00 — Телестудії міст РРФСР. (Ульяновськ). 19.25 — Т. Дороніна читає вірші С. Есеніна. Фільм-концерт. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Творче об'єднання «Прес-клуб» представляє... «Передача без назв». 20.50 — Колаж. 20.55 — Теніс. Міжнародний турнір «Крафт Джеренал Фудс». Жінки. 21.40 — На сесії Верховної Ради СРСР. 22.10 — Шоденник сесії Верховної Ради РРФСР. 23.10 — «Брати Ріно». Художній телефільм. 1 серія. 0.15 — Про заборонене. Із циклу «Інститут людини».

четвер

4 ЖОВТНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Живе

слово. 10.05 — Документальний фільм. 10.55 — Художній фільм «Ангел — хранитель». 16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей. «Веселка». 16.40 — Республіканська фізико-математична школа. 17.10 — Господарем на землі. 17.40 — Музичний фільм. 17.55 — Прем'єра документального телефільму. 18.30 — Звучить музика П. І. Чайковського. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Вас вітають «Зоряни». Концерт фольклорно-концертної групи «Зоряни» у фонд допомоги дітям Чорнобиль. (Кіровоград). 20.30 — Документальний фільм «Ноліс». (Кіровоград). 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Говоримо українською. 21.20 — Молодіжна студія «Гарт».

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Мультфільм. 8.45 — «Велика перерва». Художній телефільм. 3 серія. 9.50 — Футбол. Європейські кубки. 11.30 — Дитяча година (з уроком англійської мови). 12.30 — Час. Телевізійна служба новин. 13.00 — Колаж. 13.05 — Сходінки. 15.30 — ТСН. 15.45 — Фільм — дітям. «Острів скарбів». 2 серія. 16.50 — «Королівство у піднебесі». 17.15 — «Дві люблячі душі». Літературна передача. 18.00 — Актуальна камера. 18.30 — Час. Телевізійна служба новин. 19.10 — «До шістнадцяти і старші». 19.55 — «Велика перерва». Художній телефільм. 3 серія. 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Музика в ефірі. Частина 1. 22.40 — За звіденнями МВС. 22.55 — Музика в ефірі. Частина 2. 23.55 — ТСН. 0.20 — «Інспектор Лосев». Телефільм. 2 серія. 1.30 — «Монолог про Юрія Гудзенка. Телефільм. 2.45 — «Кіт і клоун».

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «3 життя художника. С. Брєзє». Документальний телефільм. 8.35, 9.35 — Природознавство. 4 кл. 9.05 — Іспанська мова. 1 рік. 10.05 — Іспанська мова. 2 рік. 10.35, 11.35 — Література. 10 кл. 11.05 — «Я літаю на власних крилах». Науково-популярний фільм. 12.05 — «Брати Ріно». Художній телефільм. 1 серія. 13.10 — Ритмічна гімнастика. 13.40 — Концерт ансамблю пісні і танцю Калмицької АРСР «Тюльпан». 14.25 — Сеанс повторного телефільму. «Особисте щастя». 4 серія. 16.50 — Телестудії міст РРФСР. (Краснодар). 17.20 — «Заборонене місто». Багатосерійний науково-популярний фільм із циклу «Культура Китаю». 7 серія. «Життя імператорського палацу». 8 серія. «Двірцеві заворушення». 18.30 — Час (з сурдоперекладом). 19.00 — Ритмічна гімнастика. 19.30 — Кінопопулярність союзн. республік. Прем'єра документального телефільму «Ризикована професія». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Телестудії міст РРФСР. «Спадщина». (П'ятигорськ). 21.00 — Теніс. Міжнародний турнір «Крафт Джеренал Фудс». Жінки. 21.40 — На сесії Верховної Ради СРСР. 22.10 — Шоденник сесії Верховної Ради РРФСР. 23.10 — «Брати Ріно». Художній телефільм. 2 серія.

п'ятниця

5 ЖОВТНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Балет. балет. балет. 10.15 — Художній фільм «Дикуни». 11.40 — Говоримо українською. 12.00 — Документальний фільм «Перед іконою». 16.00 — Новини. 16.10 — Сонячне коло. 16.40 — Маленький концерт. 16.50 — «Закон і ми». 17.20 — Телефільм «Біла сова». (Кіровоград). 17.40 — День за днем. (Кіровоград). 18.00 — Зустрічі на Садовій. (Кіровоград). 18.30 — Реклама. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Концерт. 20.30 — Візит до лікаря. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Знайомотесь: фірма «Фемтек». 21.45 — Вперше на екрані УТ художній фільм «Убити дракона». 23.40 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — «Пісення мишенят». Мультфільм. 8.40 — «Велика перерва». Художній телефільм. 4 серія. 9.45 — Музика в ефірі. Частина 1 і 2. 1.45 — «До шістнадцяти і старші». 12.30 — Час. Телевізійна служба новин. 15.30 — ТСН. 15.45 — Фільм — дітям. «Острів скарбів». 3 серія. 16.50 — Мультфільм. 17.00 — «50х50». Музичний додаток до програми. «...До шістнадцяти і старші». 18.30 — Час. Телевізійна служба новин. 19.00 — Прогрес. Інформація. Реклама. 19.30 — Грає К. Яблонський (фортепіано). 19.50 — «Велика перерва». Художній телефільм. 4 серія. 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Колаж. 21.45 — В уряді СРСР. 21.55 — Це було... було... 22.25 — Програма «В і Д». 1.25 — ТСН. 1.50 — «Інспектор Лосев». Телефільм. 3 серія. 3.00 — Навколо сміху. 4.30 — «Сонячний клоун». Циркова вистава.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Страсті по Хармсу». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Природознавство. 3 кл. 9.05 — Англійська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Англійська мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.35 — Література. 6 кл. О. Пушкін. «Дубровський». 11.05 — «Великобританія сьогодні». Передача для тих, хто володіє англійською мовою. 12.05 — «Брати Ріно». Художній телефільм. 2 серія. 13.10 — «Лікар музики Георг Отс». Документальний телефільм. 14.10 — Прем'єра документального фільму «Поки грим не вдарить...». 14.30 — Сеанс повторного телефільму. «Особисте щастя». 5 серія. 17.00 — Телестудії міст РРФСР. (Краснодар). 17.25 — Народні мелодії. 17.35 — «Заборонене місто». Багатосерійний науково-популярний фільм із циклу «Культура Китаю». 9 серія. «Шедєви різних епох». 10 серія. «Палац скарбів». 18.30 — Час (з сурдоперекладом). 19.00 — Арена. Спортивна програма. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — «Хто останній?.. або Споживач кидасє викини». 20.45 — Колаж. 20.50 — Теніс. Міжнародний турнір «Крафт Джеренал Фудс». Жінки. 21.40 — Спорт для всіх. 21.55 — На сесії

Верховної Ради СРСР. 22.25 — Шоденник сесії Верховної Ради РРФСР. 23.25 — «Єдиний музичний». Художній телефільм. 1 і 2 серії.

субота

6 ЖОВТНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — Фільм-концерт. 10.20 — «Завдання на завтра». 10.45 — Дж. Верді. «Отелло». Вистава. В перерві — 12.00 — Новини. 13.35 — «Доброго вам здоров'я». 14.05 — Екран зарубіжного фільму. Для дітей художній фільм «Прийatelj веселого бісєнати». 15.30 — До рідного порога. Музична програма. 16.30 — Кіровоград: День міста. Відеорепортаж. 16.30 — Циркова програма. 18.50 — Теленарис «На Дніпрі, під Херсоном». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Телетурнір «Сонячні кларнети». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Майстри гумору. 22.15 — Вечірній вісник. 22.45 — «Помінь».

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Наш сад. 9.05 — Людина. Земля. Всесвіт. 10.05 — Комерційний вісник. 10.35 — Фільми режисера Б. Кіньгарова. «Доля поета». 12.30 — У світі тварин. 13.30 — Прогноз. 14.00 — Рух без небезпек. 14.30 — Зустріч в Концертній студії Останкіно з письменником В. Захарченком. 16.05 — Сімейний екран. «Напринці літа». 17.40 — Мультфільм. 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Концерт ансамблю «Золоте кільце». 19.10 — КВН-90. Зустріч команд Дніпропетровського університету і Донецького політехнічного інституту. Півфінал. 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Прем'єра художнього телефільму «Мускал». 1 і 2 серії. 0.00 — ТСН. 0.15 — Новини популярної музики. Концерт Мадонни. (США). 2.05 — «Останній візит». Телефільм. 3.20 — Автопортрет Віктора Кривоноса. 4.30 — Танці, танці, танці.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.20 — Ногайські візерунки. 8.45 — «Пенка». Мультфільм. 8.55 — Телепрограма «Сім'я». 9.55 — «У пошуках втраченого». «Березилі-98». 11.25 — Представляємо Спілку вчителів СРСР. 11.25 — Благодійний концерт Д. Пітерс. (скрипка). (Австраля). 12.35 — Прогрес. Інформація. Реклама. 13.05 — Із фондів ЦТ. «Фотографії на стіні». Художній телефільм. 1 серія. 14.30 — Відеоканал «Радянська Росія». 18.20 — Пісні, народжені в дорогах. Концерт циганського ансамблю Маштаківих. 18.45 — Колаж. 18.50 — Світ, в якому ми живемо. Фільми режисера Ю. Бєлянікіна. «Дмитро Шостакович». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Теніс. Міжнародний турнір «Крафт Джеренал Фудс». Жінки. Півфінал. 21.00 — Час (з сурдоперекладом). 21.40 — Шоденник сесії Верховної Ради РРФСР. 22.40 — «Гран па білої ночі». Фільм-концерт. 23.45 — Нічний сеанс. Мультфільми для дорослих. 0.05 — «Обличчя на мі-

шені». Художній телефільм. 1 і 2 серії.

неділя

7 ЖОВТНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Ритмічна гімнастика. 9.45 — У неділю вранці. 10.45 — «Козацькому роду нема переводу». 11.30 — Живе слово. 12.20 — Новини. 12.35 — Для дітей канал «Д». 14.05 — Село і люди. 14.35 — Співають і танцюють діти. 15.15 — «Наші діти». Відеорепортаж з телевізійної акції Кіровоградського облтелерадіокомітету і обласного відділення дитячого фонду імені Леніна. (Кіровоград). 17.40 — Телефільм «В об'єктиві тварини». (Кіровоград). 18.00 — Актуальна камера. 18.30 — Телеспортарення. 19.00 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Динамо» (Київ) — ЦСКА. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Все про кино. 22.15 — Реклама. 22.20 — Вечірній вісник. 23.00 — Відеомлини. Музична програма.

▲ ЦТ (I програма)

10.00 — На службі Вітчизні. 11.00 — Ранкова розважальна програма. 11.30 — «Навіоло світу». Аліма-нах. 12.30 — Музичний кіоск. 13.00 — Здоров'я. 13.45 — Цирк на воді. 14.35 — «Арбатський мотів». Художній телефільм. Фільм перший — «Старий будинок». 15.50 — Сільська година. Панорама. 17.05 — Програма, присвячена 30-річчю передачі «Доброго ранку!». 19.40 — Прем'єра художнього телефільму «Арбатський мотів». Фільм другий — «Спадщина». 21.00 — Час. Телевізійна служба новин. 21.40 — Про просте і вічне. 21.55 — Фотоконкурс «Земля — наш спільний дім». 22.00 — Прем'єра багатосерійного львівського телефільму-концерту «Малпешоу». 1 і 2 серії. (Великобританія). 22.45 — Футбольний огляд. 23.15 — Танці, танці, танці. Гала-концерт Міжнародного конкурсу виконавців балетних танців. 0.40 — «Матч відбудеться за будь-якої погоди». Телефільм. 1 і 2 серії. 2.52 — Чудові мелодії. Твори Штрауса.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — На зарядку, ставай! 8.20 — Здрастуй, сабантуй! 9.00 — Кінофестиваль «Приз глядацьких симпатій». «Єгиптянини». Документальний телефільм. 9.40 — В. Комаров. Концерт для віолончелі з оркестром. 10.00 — В. Коростильов. «Людина з країни Грине». Телевізація для дітей. Частина 1 і 2. 12.10 — «Кришталеве вікно Шалви-учителя». Документальний телефільм. 13.00 — 3 фонди ЦТ. «Фотографії на стіні». Художній телефільм. 2 серія. 14.30 — Відеоанал «Радянська Росія». 17.00 — Планета. Міжнародна програма. 18.00 — Теніс. Міжнародний турнір «Крафт Джеренал Фудс». Жінки. Фінал. 19.00 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Динамо» (Київ) — ЦСКА. У перерві — 19.45 — Вечірня казка. 20.55 — Колаж. 21.00 — Час (з сурдоперекладом). 21.40 — «Не забудь озирнутися». Художній телефільм.

«Молодой коммунар» — орган Кировоградского областного комитета КПСМУ (МДС).

На украинском языке.

Друкарня імені Г. М. Дмитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Гліни, 2.

Газета виходить в суботу.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-65; секторів: комуністичного, військово-патріотичного виховання — 4-66-79; культури, моралі та студентської молоді — 2-29-92; комсомольського життя та економіки — 2-04-84, 4-64-21; спорту — 4-64-21; учнівської молоді — 2-59-82; соціальних проблем — 4-66-79; фотолaboratorії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; маркеторської — 3-61-83.

Зам. № 477.

Індекс 61103 Тираж 36 000.

Редактор

В. ІВАЩУК.